

BIBLIA ÉS GYÜLEKEZET

2017. április

A Biblia Szövetség Egyesület folyóirata

XXIX. évfolyam 1. szám

Ára: 350,- Ft

„Ó Isten, te vagy Istenem, hozzád vágyakozom!
Utánad szomjazik lelkem, utánad sóvárog testem,
mint kiszikkadt, kopár, víztelen föld.”

(Zsoltárok 62,3)





30- ifjúsági csendesnap Pécelen, 2017. március



BSZ küldöttgyűlés, Pécel, 2017. április 8.



A SZENTÍRÁS MEGBECSÜLÉSE



„Napjainkban talán még aktuálisabb a jelszó, mint amilyen a 16. században volt: vissza a teljes Bibliához!”

Köszöntöm a Kedves Olvasót!

Nemrégem jelent meg a könyvpiacra magyar nyelven is az a fiatalok körében népszerű, humoros kis könyv, amelynek címe ez: „Nyírd ki ezt a naplót – és alkoss valami újat!” A mintegy 110 oldalas interaktív könyv lényege, hogy annak tulajdonosa maga töltheti meg különleges tartalommal a könyv lapjait az abban található nem mindennapi utasítások alapján.

A könyv egyik lapja például üresen áll, ezzel a megjegyzéssel: „Állj ide! Töröld bele a lábadat, és ugrálj rajta!” Másol csak ennyi áll: „Tűzd, ragaszd vagy tapasztd össze ezeket az oldalakat!” Megint másik oldalon ezt olvashatja a tulajdonos: „Tépd ki, és gyúrd össze!” Aztán egy újabb feladat következik: „Firkáld össze a borítót, a címloldalt, az utasításokat, a copyright oldalt! A kedvenc oldalaidra csinálj számárfület!” A könyvben szereplő mintegy száz vicces ötletből, még egy álljon itt: „Próbáld meg ezt az oldalt eladni!”

Amikor egyik gyermekem kapott egy ilyen könyvet, beindult a fantáziálás arról, hogy mi is lesz ebből a könyvből. Megértettük, hogy a kiadó célja éppen az, hogy a „kreatív rongálások” által valami egyedi „könyvet” készítsen magának tulajdonosa, valami személyeset, rendkívülit, olyat, ami neki tetszik, ami új és mások által nem megismételhető.

Talán szakmai ártalom, hogy amikor ezt a mostani lapszámunkat kiadjuk, amelyben a Bibliával foglalkozunk, akkor ez jutott eszembe. Mi mindent lehet egy könyvvel tenni? Mi mindent lehet a Könyvek Könyvével is tenni?

A Reformáció 500 éves évfordulóját ünnepeljük, és folyóiratunk szerkesztősége úgy döntött, hogy ebben az évben a 16. századi reformáció tanítását összefoglaló négy „solá”-t fogjuk sorra venni, kezdve a Szentírással.

A jubileumi év alkalmából az egyházi és társadalmi véleményformálók próbálják megfogalmazni, hogy mi is volt a Reformáció lényege. Összefoglalhatatlan az a sokféle vélemény-tétel, amely a reformáció mozgalmának lényegét próbálja megnevezni. Mégis az a benyomása a szemlélőnek, mintha a lényegről nem esne szó.

Mi, a Szentíráshoz való visszatérés kulcsfontosságú tényét járjuk körül a következő oldalakon, amely szerintünk mindenféle megújulás, így a 16. századi reformáció alapja is volt. A Heidelbergi Káté szerint Isten Igéje és Szentlelke által gyűjti egybe az övéit a világban. Az Ige által tartja meg őket a hitben, az által vezet, tanítja őket. Vagyis a Szentírásnak az egyház léte szempontjából létfontosságú szerepe volt, van és lesz. Így minden időben, amikor az egyén, egy család, egy gyülekezet vagy a társadalom visszatér az Igéhez, megindul a reformáció. Ezt történt Luther, Kálvin és a többi reformátor életében is. Következésképpen alárendelték magukat a Szentírásnak és ezzel magának Jézusnak, és így lettek a megújulás emberei.

A „Reformáció 500” elnevezésű programsorozat eddigi megemlékezéseiben kevésbé kapott hangsúlyt ez a tény. A reformációnak hatalmas társadalmi, kulturális, gazdasági és egyéb hatása volt világunkra, amiről sokat hallunk, de tudnunk kell, hogy mindennek alapja a Szentírás újra felfedezése és annak komolyan vétele volt.

Sajnálatosan szemlélhetjük a Kálvinék óta eltelt évszázadokat, különösen is a múlt évszázadot, mert abban ugyan sokan magukat az ige teológusainak vallották az egyházakban, mégis – némelyek tudatlanságukban, mások tudatosan – azt tették a Bibliával, amit a bevezetőben említett könyvecske „kreatív rongálásnak” nevez. Voltak és sajnos ma is vannak tanítványai azoknak, akik átvitt értelemben a Bibliával kapcsolatban hallgattak ilyen ördögi destruktív sugallatokra: „Állj ide! Töröld bele a lábadat, és ugrálj rajta!”, „Tűzd, ragaszd vagy tapasztd össze ezeket az oldalakat!”, „Tépd ki, és gyúrd össze!”, „Firkáld össze a borítót, a címloldalt, az

utasításokat, a copyright oldalt! A kedvenc oldalaidra csinálj számárfület!”, „Próbáld meg ezt az oldalt eladni!”. Csodálkozunk-e azon, hogy hova jutott „keresztyén Európánk” és benne sajnos sok tekintetben magyarországi egyházaink vagy a keresztyén teológia? Isten őrizzen minket attól, hogy a Szentírás bármelyik szakaszával kapcsolatban is eszünkbe jussanak ilyen tervek. Nem lehetünk szelektív igeolvasók, akik bizonyos részeket kihagyunk, nagyvonalúan átugrunk, figyelmen kívül hagyunk, netán megtaposunk, mert nekünk így kényelmes vagy így tetszik!

Szövetségünk neve utal arra a hangsúlyra, ami mozgat minket ebben a közösségben: a Biblia, mint Isten tévedhetetlen szava. Napjainkban talán még aktuálisabb a jelszó, mint amilyen a 16. században volt: vissza a teljes Bibliához! Sola Scriptura, tota scriptura. Ebben kívánunk segítséget nyújtani a következő oldalakon, arra biztatva a kedves Olvasót, hogy imádkozzon egyházaink Bibliához való visszatalálásáért, annak következetesen való komolyan vételéért!

Kívánom az Olvasónak, hogy tanulmányaink olvasása nyomán kapjon kiolthatatlan kedvet a Szentírás még mélyebb tanulmányozásához, és az abban megszólaló Jézushoz való megalkuvás nélküli ragaszkodáshoz!

Sípós Ajtony Levente / Soltvadkert

FÜLE LAJOS PILÁTUS

Mosta kezét, de nem moshatta le:
a szenny, a szennye ott maradt vele.
Nem volt ártatlan, hisz sejtette tán,
hogy igaz ember szenved majd a fán.
Gyötörte is a lelkiismeret,
neje álmát mért nem hallgatta meg,
de hát – eszközzé kellett lennie,
hogy általa beteljék az Ige:

ez a megvádolt az ISTEN FIA,
s a nép bűnéért meg kell halnia!
...
Évek röptek ősz feje felett,
s hallotta egyre a feszítmdemet...

A SZENTÍRÁS ÖNMAGÁRÓL

(KIJELENTÉS, IHLETETTSÉG, TEKINTÉLY)



„A szentírók nem a saját elképzeléseiket vetették papírra, amikor az Istenről, vagy Isten nevében szóltak. Péter apostol is figyelmeztet, hogy »az írásban egy prófétai szó sem támad saját magyarázatból« (1Pt 1,20).“

A BIBLIA, MINT ISTEN KIJELENTÉSE, ÍGY AZ IGAZ ISTENISMERET EGYEDÜLI FORRÁSA

Isten gyermekeinek nagy ajándéka, hogy az Úr beszél hozzánk. Megismerhetjük a személyét, a tulajdonságait, a tervét, és ami igen fontos: elmondja nekünk azt is, hogy kik vagyunk tulajdonképpen. Eközben ráébredhetünk elvesztett állapotunkra, miszerint az engedetlenség és a bűn hatalma alá rekesztettünk, de kijelenti nekünk a szabadság útját is: felragyogtatja számunkra az evangéliumot, amelyben mentő szeretetét láthatjuk. Mindezt a Bibliában közli velünk. Ezért nevezzük a Bibliát Isten kijelentésének.

A reformátorok hozzátették azt is, hogy a Szentírás Isten *különös* kijelentése, amelyben őt koncentráltan ismerhetjük meg. Isten *általános kijelentésének* a teremtés csodáját nevezzük, de abból ő megfelelő mélységben nem ismerhető meg. Ez csupán éhséget támaszt arra, hogy különös kijelentésében is találkozzunk vele, mert Istent hitelesen csak abból ismerhetjük meg.

Ez a kijelentés pedig nem más, mint a Biblia. Isten gondoskodott arról, hogy minden pontosan fel legyen jegyezve, amit Isten szólt és tett az ember megváltása érdekében. Ezért nem lehet számunkra meglepő, hogy a konkordanciális adatok szerint csak az Ószövetség 39 könyvében legalább 3808 (!) alkalommal szerepel az, hogy „Így szól az Úr”, vagy ennek valamilyen azonos értelmű formája. Isten tehát önmaga beszélt, és a kijelentésének van egy fő tárgya: a megváltó Krisztus. A Szentlélek fokozatosan jelentette ki őt, hiszen

Krisztust hirdették az ószövetségi próféták, és az idők teljességében megjelenve megmutatta nekünk önmagát (Csel 2,31; Ef 3,5; Zsid 1,1kk.). Jézus Krisztus személye révén érthetjük meg a leírt kijelentést, hiszen a Biblia egész egyszerűen megfogalmazva nem más, mint az ő érkezése előkészítésének és beteljesedésének a története.

A Biblia önmagáról tanítja, miszerint teljes mértékben elégséges arra, hogy a Megváltót felismerjük, és vezessen bennünket a kegyességünkben, valamint megmutassa, milyen az Istennek tetsző élet (Lk 24,27; 2Tim 3,16). Éppen ezért tartjuk azt, hogy Isten egyedül a Szentlélek által megértetett Bibliát, és nem mást adta arra, hogy összegyűjtse, elhívja egyháza népét, azt oltalmazza és megőrizze (Heidelbergi Káté 54. k.f.).

HOGYAN TÖRTÉNT AZ IHLETÉS (INSPIRÁCIÓ)?

Isten önmagát e különös kijelentésében, azaz a Szentírásban egészen konkrétan, a mi emberi szavainkat használva fedi fel. Ezek a szavak az ő Szentlélekének ihletése nyomán jegyeztettek le. Így a bibliai szerző jelleme, temperamentuma, szókinccse, adottságai, irodalmi műveltsége, neveltetése, kulturális háttere, társadalmi pozíciója - mindmind megjelennek a szöveg leírása során. Ez nem áll ellentétben azzal, hogy a Szentlélek parancsára cselekedtek, és nem a saját gondolataikat közvetítették (Berkhof). Isten Lelkének a csodálatos munkáját láthatjuk abban is, hogy az írott kijelentés évezredek története és megannyi személy bevonása ellenére bámulatos egységet és tökéletes összefüggést mutat. Ezért, amikor azt mondjuk, hogy a teljes Szentírás verbálisan inspirált, ezt a Szentírás alapján valljuk.

A szentírók nem a saját elképzeléseiket vetették papírra, amikor az Istenről, vagy Isten nevében szóltak. Péter apostol is figyelmeztet, hogy „*az írásban egy prófétai szó sem támad saját magyarázatból*” (1Pt 1,20). A Biblia írói nem szűnnek meg azt hangsúlyozni,

hogy isteni parancsra mondják, ami a szájukból kijön (2Móz 4,22; 4Móz 23,12; 5Móz 2,17; 1Sám 2,27; 2Krn 34,26; Ez 29,13; Zak 2,6; Mt 1,22; 1Kor 14,21; Zsid 10,30 stb.). Ahogyan Mózeszel beszélt az Úr, az rendkívül szemléletesen és jellemzően mutatja be a szentírók Igét továbbadó engedelmisségét is: amikor Áron és Mirjám fellázadtak Mózes ellen, és megszólták, akkor Isten azt mondta, hogy ővele nem álomban vagy látásban beszél (mint esetleg másokkal a bibliai időkben), hanem „szemtől szembe”, azaz szószertint fordításban „szájból szájba” adja neki a kijelentését (4Móz 12,8). E beszédeket pedig le is kellett írni, azaz könyvekbe foglalni (2Móz 17,14; 24,7; 4Móz 33,2; 5Móz 17,18; Józ 1,8; 1Kir 14,19; Ezsd 6,18; Neh 8,1; Ézs 8,1; Jer 36,4; 45,1; Dán 12,4; Náh 1,1).

Az Újszövetség is lépten-nyomon úgy idézi az Ószövetség legkülönfélébb részeit, mint amelyek Isten, ill. a Szentlélek Igéi (Mt 15,4; Zsid 1,5; 4,3; 5,6; stb.). Pál apostol pedig a saját igehirdetéseire nézve állítja azt, hogy a Szentlélek tanít általuk (1Kor 2,13), ill. Krisztus beszél rajta keresztül (2Kor 13,3). Sőt, az apostol olyannyira bizonyos a tanításának isteni eredetében, hogy erre figyelmezteti a galatabelieket: „*De még ha mi magunk vagy egy mennyből való angyal hirdetne is nektek evangéliumot azonkívül, amit hirdettünk, átkozott legyen.*” (Gal 1,8), és azt is a szívükre helyezi, hogy az evangéliumot nem embertől vette, hanem Krisztus jelentette ki neki (Gal 1,11-12). Péter apostol pedig Pál leveleire ihletettség szempontjából az Ótestamentummal azonos szintűként tekint (2Pt 3,15-16). Az Újszövetség hűsznál is több esetben idéz úgy az Ószövetségből, hogy azt (ihletett) „Írás”-nak nevezi. A Bibliát tehát nem lehet inspiráció szempontjából részekre tagolni és különválasztani az isteni és az emberi üzeneteket. Erre hívja fel a figyelmünket Pál apostol is: „*A teljes írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a fedésre, a megjobbításra, az igazságban való*

nevelésre, hogy tökéletes, minden jó cselekedetre felkészített legyen az Isten embere” (2Tim 3,16). Ez az összefoglalásszerű Ige pedig a teljes kánonra kiterjeszhetően állítja, hogy „Istentől ihletett”, azaz „kilehelt”. Péter apostol is ezt erősíti meg: „mert sohasem ember akaratóból származott a prófécia, hanem Isten szent emberei a Szentlélektől indítva szóltak” (2Pt 1,21).

Jóllehet, Isten embereket használt fel a kijelentés leírásában, ez nem jelenti azt, hogy a Biblia emberi mű volna. Amikor viszont azt mondjuk, hogy Isten íratta le a Biblia szavait, akkor nem azt állítjuk, hogy annak betűit Isten mechanikusan, azaz a szentírók értelmét kikapcsolva diktálta volna le. Ugyanakkor Isten Lelke pontosan indította őket arra, amit leírtak. Nem a saját meglátásaiknak és véleményüknek, elképzeléseiknek, vagy éppen történelemértelmezésüknek adtak hangot. Ihletett volt az a látás, ahogyan szavakba öntöttek egy jelenséget, magyaráztak egy történeti fordulatot, eseményt. Isten által elkészített élethelyzetekben kellett szólniuk, és természetesen azoknak a célszemélyeknek, akik a legkülönfélébb történelmi korokban, rangban, családi háttérrel, társadalmi helyzetben hívtak el erre. A szentírók szólásra való indíttatása tehát nem jelent révületbe esést. Kálvin szerint a 2Pt 1,21-ben az Ige azt mondja, „hogyan indíttattak, ám nem azért, mert elméjüket elragadtatta volna valami (ahogy a pogányok képzelegtek [...]), hanem azért, mert semmit sem mertek maguktól (mondani), hanem engedelmesen követték a Szentlélek vezetését, aki mintegy szentélyeül sajátította ki magának szájukat.” Isten vezette őket a szavak kiválasztásában, elrendezésében, a mondanivaló logikai felépítésében. Ezért van minden egyes bibliai könyvnek stílusa és egyedi jellemvonása, miközben a nagy egészbe, a teljes kánonba illeszkedik. Végző soron azt állíthatjuk, hogy ez a könyvekre jellemző ismertetőjegy a Szentléleké, mert ő vezette és irányította a kijelentésének szavakba, majd gyűjteménybe foglalását. Ebből fakad a Szentírásnak az a fontos jellemzője is, hogy mentes a tévedésektől. A Szentlélek nem engedte meg, hogy hamis, hiteltelen információ kerüljön bele. Fel kell tehát ismernünk,

hogy itt minden emberi eszköz, az önmagát kijelentő Isten eszköze.

A BIBLIA TEKINTÉLYE

A Biblia Isten kijelentése. Nem csupán tartalmazza a kijelentést, nem feltételekhez kötötteen válik azzá, hanem azonos vele. A reformáció egyházai újra felismerték ezt az igazságot, és szívükbe fogadva állították, hogy az egyházban a végső tekintélyt a Szentírás szavain keresztül megszólaló, és így tápláló, kormányzó Krisztus képviseli (pl.: Westminsteri Hitvallás 1/1; 4-5;7; 9, Belga Hitvallás 3; 5; 7. cikkelyei, II. Helvét Hitvallás I/1-2). Hitték, hogy amikor az Isten által inspirált Bibliát olvassák, vagy az arra felépülő igehirdetést hallgatják, akkor Lelke által ő tanít. Ebben az összefüggésben igaz, hogy „a Szentírás iránt olyan tisztelettel kell viseltetnünk, mint Isten iránt” (Kálvin). Ezért a Biblia isteni tekintélyére úgy ügyeltek az egyházban, mint a szemük fényére.

Ezt a szemléletet pedig az előzőekben kifejtett ihletés tanra alapozták, és alapozzuk mi is. A Biblia ihletettségéről szóló meggyőződésünk tehát meghatározza azt is, hogy az milyen tekintéllyel bír előttünk. A Szentírás éppen azért követel magának tiszteletet, mert a szerzője maga Isten. Amikor valakit megszólított, akkor ezt úgy teszi, hogy vitán felüli igazságot közöl (Jn 17,17). Az Úr Jézus komoly példát adott abban is, ahogyan viszonyult az Íráshoz: azt mondta, hogy egy „jóta” (jod – a legkisebb alakú héber betű) sem veszt el a törvényből (Mt 5,18). Máskor inti a zsidókat, akik vitába szálltak vele, hogy vigyázzanak, mert „az Írás fel nem bontható” (Jn 10,35), de arra is figyelmeztette akkori hallgatóit, és emlékeztet bennünket is: „Az ég és a föld elmúlnak, de az én beszédeim semmiképpen nem múlnak el” (Mt 24,35).

Krisztus ebben az összefüggésben a Bibliához kötött Krisztus, mert ő azon keresztül szólít meg minket. Nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy aki ezt az igazságot (a Bibliát) kikezdi, átértelmezi, becsmérli, a tartalmában kritizálja, kijelentési minőségét megkérdőjelezi vagy feltételekhez köti, esetleg az érvényét korlátozza, az veszélyes útra téved. Ami pedig ennél is nagyobb baj, hogy veszélybe sodor másokat is, mert

lassan, de biztosan megágyaz a maga – ha pedig ezt tanítóként teszi –, egyháza romlásának is.

A Biblia szavain keresztül bennünket megszólító Isten megköveteli azt a lelkiületet, amely megnyílik előtte, és alázatos szívvel hallgatja őt. Ahogyan a veretes énekben Cowper megírta: „Ki kételkedőn boncolja Őt, annak választ nem ad, de a hívő előtt az Úr megfejtí önmagát”. Ez nem zárja ki a teológiai írásmagyarázati és egyéb bibliai tudományok igeértést segítő szolgálatát, ha azok nem negatív kritikai szellemben viszonyulnak az Íráshoz, hanem inkább Krisztusra koncentrálnak, bízva a Szentírás hitelességében és igazságában, „leoldott saruval” közelítenek hozzá. Mondhatjuk, hogy a Biblia a szívünkre tart igényt, amely ha nem az Úré, akkor az Igéjét sem szeretjük, tiszteljük és értjük. Tudjuk, hogy „A nem lelki ember pedig nem fogadja el az Isten Lelkének dolgait, mert bolondságok neki” (1Kor 2,14), azonban azt is ígéri az Úr, hogy akik „éheznek és szomjúhozják az igazságot”, azok megelégtetnek (Mt 5,6), és ő adja gyermekeinek „a bölcsesség és kijelentés Lelkét” az ő megismerésére (Ef 1,17).

Hotorán Gábor / Érszekcsaná

SIKÓS JÓZSEF NEM NAGYOBB...

Nem nagyobb a szolgálómesterénél.
Jézus tövist vállalt, szögeket.
Egy csípős megjegyzés már sok neked,
egy gúnyos mosoly a hátad mögött?

Rajta harsányan, durván röhögött
a kivégző katonai csapat.
Neked szívedhez nőtt oly sok kacat?
Róla letépték egy szál köpenyét.
Magára vette mindünk szégyenét.
– Üdv palástja világra ráterül –
Ő vérben fürdik mezítelenül.

Ha benned Ő él: már ó-embered
Krisztussal együtt megfeszítettet.
Igénye-joga semmi sincs neki;
nem lehet többé megsérteni.

Verhetik-rúghatják, nem sikolt,
s akár ha arcán sáros csizmafolt:
meg se rezzen már – hiszen halott.
Mesterénél a szolgálómesterénél.

A SZENTÍRÁS HASZNOSSÁGA



„A teljes Szentírás Isten atyai szívébe enged bepillantást, amikor az evangéliumban közli: ő halálos szeretettel fordul az ellene vesztére fellázadt embervilág felé, súlyosan megítéli a bűnt, de annak következményeit szabad kegyelméből áthárítja arra, aki bűnt nem cselekedett.”

Úgy vélem, kimeríthetetlenül nagy téma nyílik azon ajtó mögött, amelyre az van írva: „A Szentírás hasznossága”. Azért, hogy ne vesszünk el a részletekben, öt olyan gyakorlati területet szeretnék – a teljesség igénye nélkül – megemlíteni, amelyekben Isten gyermekei napi szinten megtapasztalhatják a Biblia pusztá létének és a vele való foglalatosságnak a hasznát.

Nagyon hálás vagyok Istennek azért, hogy legalább Heidelbergi Káténk születése óta erős létjogosultsága van a „Micsoda haszna van...?” kezdetű mondatoknak hitelvi kérdésekben. Ursinus és Olevianus mély és józan emberismerettel, lelkünk mozgatórugóinak feltérképezése után bontogatták ki bibliás hitünk alapigazságait, tudva, hogy az emberben önkéntelenül megszólal a belső kérdés, amikor valamire buzdítják, amikor valamit felkínálnak neki, hogy „mi hasznom van nekem ebből?”

1. Az ígért öt pont közül az elsőt így lehetne tömören megfogalmazni: a Szentírás haszna az, hogy Isten igaz megismerésében kalauzol. Rómaiakhoz írt levelében Pál apostol tanít arról, hogy Isten megismerésében mekkora lehetőségeink vannak a teremtett világ jelenségeinek vizsgálatával. „...ami benne láthatatlan, tudniillik az ő örökkévaló hatalma és istensége, a világ teremtésétől fogva alkotásaiból megérthető és meglátható” (Rm 1,20). Azt, hogy ez mennyire így van, az evangéliumi hit világán, de még az ún. kultúrkeresztyénségen is kívül elhelyezkedő gondolkodók sokasága bizonyítja létével, munkásságával. Logikus követ-

keztetések láncolatát alkotják meg Biblia nélkül is, amely következtetések egy értelmes entitással (létezővel – szerk.) hozzák összefüggésbe az élet kialakulását és az életformák változottságát. Iszlám, hindu, indián vallási magyarázatok, de még az UFO-hívők publikációi is fel tudják mutatni ezt a közös nevezőt: valaki tervezett, valaki alkotott.

Csakhogy ennek a fajta megismerésnek, a józan ésszel kikövetkeztethető feltevéseknek van egy komoly, súlyos korlátja: ez pedig a bűneset kihatása az emberi intellektusra, egész belső világunkra. A logikai úton elérhető ismeret ugyanis nem jelent az élő Istennel való boldogító közösséget is. A szükségszerűen felismerhető tervezői és teremtői munka nem váltja ki a boldogító meghódolást a Teremtő előtt. Jobb esetben félúton megáll, de inkább, ahogy Pál írja, egészen elferdülő gondolkodással az Isten dicsőítése helyett a teremtmények dicsőítésébe fog a menthetetlenül vallásos lélek. Valamelyest igaz ez még a materializmus híveire is, hiszen a teremtett anyag válik számukra a mindenné, az örökkévalóvá, nem pedig az, aki csakugyan örökké VAN.

A Szentírás haszna ebben az összefüggésben az, hogy Isten teremtői bölcsességén túlmutatva az ő lényét mint minden igazi erkölcs forrását, mint ítéletalkotó és azt foganatosító Bírót és mint ítélet alól felmentő, a megváltás munkájában helyettünk szenvedő Krisztust is megvilágítja. A teljes Szentírás Isten atyai szívébe enged bepillantást, amikor az evangéliumban közli: ő halálos szeretettel fordul az ellene vesztére fellázadt embervilág felé, súlyosan megítéli a bűnt, de annak következményeit szabad kegyelméből áthárítja arra, aki bűnt nem cselekedett. A Szentírás haszna az, hogy ennek az Istennel újra életközösségbe, szeretetközösségbe helyező információnak a torzulását gátolja. Mivel az üzenet írásban is fennmaradt, nem ment át olyan hangsúlyeltolódásokon, amelyek a szóbeli hagyományokat erőteljesebben fenyegetik.

2. Abban is láthatjuk a Szentírás háláadásra méltó hasznát, hogy segíti önmagunk helyes megismerését. Delphoi ókori szentélyének bejárata fölötti felirat is buzdította erre az odavetődőt, a modern kori pszichológiai iskolák pedig elhozták az önismereti törekvések reneszánszát. Személyiségfejlesztő tréningek, kurzusok igyekeznek feltárni és a valóságnak megfelelően bemutatni azt, ami bennünk van, amire képesek vagyunk – vitatható sikerrel.

A Szentírás, mint önismereti kalauz, az alázat útjára vezet bennünket. Az emberről szóló tanítása, a bibliai történetek szereplőiről kapott kép tisztogat bennünket minden önhiúságtól. Megkapó az az őszinteség, kendőzetlen egyenesség, amely még a pozitív hősöket is hibáikkal együtt láttatja az olvasóval. A hívők atyjáról, Ábrahámról rajzolt képbe belefér az, hogy nem hallgatja el gyávaságát, feleségét hazugságra készítő magamentését. Mózes, aki a mai napig „etalon” a vallásos zsidóság körében, de keresztyén ember számára is sok tekintetben példaértékű, élete egy pontján gyilkossá válik. Dávid szintén, pedig ő volt az Isten szíve szerint való király. Péter pedig tagad, képmutatósodik. Ezeknek a hibáknak bármelyikét, vagy összességét azonban nem intézi el a „lónak is négy lába van, mégis botlik” olcsó vigasztalásával, hanem a bűneset valóságának összefüggéseibe ágyazza. A Szentírás egyik legismertebb része, a kultúrkörünk erkölcsi iránytűjeként máig úgy-ahogy megőrzött Tízparancsolat mutatja meg, hogy kik vagyunk, amikor az egyes igék rendelkezéseivel, tiltásaival Isten átvilágít bennünket. A törvény által lehetséges a bűn megismerése. A világon egyedülállóként a Biblia mondja ki rólunk egyszerre azt is, hogy elveszettek, lázadók, kárhóztató ítélet alatt lévő „haragnak fiai” vagyunk, de azt is, hogy Jézus Krisztusért megtaláltak, megmentettek. Őbenne a világteremtő személyes Isten atyai szeretetét kaptuk ajándékba. „Becsés vagy az én szememben és szeretlek” – írja Ézsaiás próféta. Utóbbi hangsúlyok az önmagát véstesen alulértékelő, he-

lyét sehol nem találó, lét-nemlét határán szédelő emberben is csodálatos harmóniát teremhetnek.

3. A Szentírás következő gyakorlati hasznaként azt nevezném meg, hogy az Isten iránti tiszteletünk kifejezésének lehetséges módjait ismerhetjük meg benne, és gyakorolhatjuk általa.

A Biblia megőrzi attól, hogy a magunk választotta, illegitim istentiszteleti utakat, eszközöket vegyük igénybe. Ha csupán az imaéletre nézve keresünk útmutatást, a zsoltárok dicsőítő mondataiból megtanulhatjuk Isten magasztalását, de a hálaadás és a bűnvallás szükségességét, a közbenjárás gondolatának mélységeit, és a magunk számára kérés hátrасorolását. Megérteti velünk a Biblia, hogy az Istennel való párbeszédés kapcsolat egyszerűen megkívánja az Igére figyelő viszonyulást. A példabeszéd szerint, „*Aki elfordítja fülét, és nem hallgat a tanításra, annak könyörgése is utálatos*” (Péld 28,9). A „*szemeimmel tanácsollak téged*” (Zsolt 32,8) ígérete ma, a hitben járás korszakában úgy valósul meg, ha nyitottsággal és alázattal közelítünk mindahhoz, ami meg van írva. Akár szülőként, vagy gyermekként, pedagógusként vagy diákként ismerhetjük ezt a mondatot: Nézz rám, ha hozzád beszélek! A pillantás kerülése, mint a sunyiság, tiszteletlenség tünete ide is alkalmazható: hogyan tisztelhetném a hozzám beszélő Istent, ha nem olvasom, nem hallgatom, nem gondolom át, nem próbálom befogadni azt, ami pedig javamra, üdvösségemre adatott írásba?

4. Továbbá a Szentírás feletti elcsendesedés azt a praktikus hasznot jelenti életünkben, hogy felkészít a pontos bizonyágtételre. Nagyon szeretném a mindenkori igeolvasásomat az Úr Jézus missziói parancsának fényében megvizsgálni és gyakorolni. Ő a tanítványait küldi, és a küldetés egy üzenet átadására szól. Az üzenet pedig olyan fontos, olyan gazdag, hogy semmiképpen nem szabad elsorvasztva, vagy felhobosítva átadni. Egykori postásként tudom, hogy a feladó által megrendelt szolgáltatás: a küldemény pontos, hiánytalan kézbesítése a címzettnek. Nem lehet kibontani a borítékot, hogy az üzenet tartalmát kihúzásokkal, betoldásokkal megváltoztassa a postás.

Azért, hogy az isteni mondanivaló fel ne híguljon, és a küldött az örök életre vonatkozó sorskérdésekben ne váljon félrevezetővé, be kell vésnie a részletes, alapos ismereteket. Áldott emlékezetű Pásztor Gyula bibliaiskolai szavaira emlékezem a '90-es évek közepéről: nem árt, ha Isten gyermeke a teljes Bibliát legalább 2 évente elolvassa. Amennyiben ezt meg tudjuk tenni úgy, hogy göggé ne váljon bennünk a megszerzett bibliaismeret, miénk is lehet az a nyereség, haszon, hogy hiteles, pontos, lényegre mutató bizonyágtétellel szolgálhatunk mások felé.

5. Utolsó pontként arról a hasznról írnék, hogy a Szentírás alapvető fegyver a lelki hadviselésben. Az Efezusi levélben a lelki fegyverzet részeként említi Pál a Lélek kardját, amit az Isten beszédével azonosít. Nem mindegy, hogy abban a kozmikus hábo-

rúban, amelynek – ha tetszik, ha nem – részesei vagyunk, mennyi és milyen sebet kapunk, hányszor válunk vesztesékké annak ellenére, hogy Krisztusban győztes fővezért kaptunk, és a döntő ütközetet megnyert Megváltó seregéhez tartozhatunk? Személyes életünk hitbéli vereségei, bukásai pedig nem kis mértékben annak köszönhetőek, hogy ezt a lelki fegyverzetet, vagy magát a hadiállapotot nem vesszük eléggé komolyan.

Amikor az Úr Jézus a negyven napos pusztai böjtölés után a sátáni kísértés céltáblája lett, mindhárom próbálkozást ugyanúgy hártotta el. Mózes 5. könyvéből vett odaillő idézeteket használt arra, hogy a bukását – és így a mi megváltásunk ellehetetlenítését – akaró Sátánnak válaszoljon. Mély meggyőződéssel hiszem, hogy a háromszori próbálkozás a sötétség fejedelmétől nem holmi tiszteletkör volt, amit meg kellett futni a golgotai csata előtt. Nem egy koreográfiának a kötelező részlete, hanem valóságos, céltudatos próbálkozás arra, hogy már az útja elején méltatlanná és alkalmatlanná tegye az Urat arra, amiért a Földre szállt. Pontosan olyan komoly volt itt a szándék, mint Nagy Heródes betlehemi gyermekgyilkossága idején. Ennek a komolyságával nézett szembe Urunk úgy, hogy a lelki támadás elhárítására elegendőnek és hasznosnak tartotta azt, ami „meg van írva”. – Ha ezt ő így látta és gyakorolta, naponta kérjük el mi is ugyanehhez a hitből fakadó bátorságot!

Kovács-Hajdu Albert / Budapest

KAPTAM TŐLE EGY BIBLIÁT



A proletárdiktatúra derekán születtem, amikor még embereket végeztek ki az '56-os forradalomban való részvételükért. Ez lehet az oka annak, hogy a kuláknak bélyegzett, szorgalmas, sváb családból származó, bentlakásos katolikus gimnáziumban végzett anyukámmal soha nem beszélgettünk az életről, lélekről, hitről, Bibliáról. A szüleim félték és asszimilá-

lódtak. Templomban csak iskolai kirándulások, városnézések alkalmával jártam.

Én jó tanuló, kötelességtudó, szorgalmas kislány és buzgó úttörő voltam, aki az iskolai ünnepélyeken a magyar himnusz után azonnal énekelte a szovjet himnuszt is.

Középiskolás éveimben azonban egyre több kérdés merült fel bennem a körülöttem lévő világgal kapcsolatban, amelyekre igyekeztem a magam racionálisan gondolkodó módján választ találni. De nem találtam!

Nem értettem,

- hogy ha valaki autót akar venni, miért kell 5 évet (!) várnia rá a befizetés után;
- hogy fordulhat elő, hogy nyilvánvalóan buta, alkalmatlan, kisszerű emberek tudást, felelősségteljes gondolkodást igénylő pozíciókban vannak;
- miért van az, hogy emberek láthatóan rosszul érzik magukat valamiben, mégsem változtatnak rajta?

Egyre többször vetődött fel bennem, hogy nem tetszik nekem ez a világ, és egyáltalán: Mit keresek én itt?

Ekkor már egyedül éltem egy szállón. Emlékszem, amikor ültem a szobámban, és azon gondolkodtam, hogy ha a havi fizetésem (4000 Ft volt akkor) az utolsó fillérig félre tudnám tenni, akkor se lenne elég arra, hogy saját lakásom legyen nyugdíjas koromra.

Akkor éppen 5 milliárd ember élt a Földön, és azt kérdeztem magamtól, mi történe, ha holnapra én nem lennék. Rájöttem, hogy SEMMI! A Föld forogna, az élet menne tovább.

Néha feküdtem az ágyban, és csak sírtam. Ha valaki megkérdezte volna, hogy miért, igazából nem is tudtam volna konkrét, kézzel fogható okot mondani. Fájt az élet! Nem ismertem senkit, akivel úgy tudtam volna a kérdéseimről, a nyugtalanságomról beszélgetni, hogy a válasza megnyugtattak volna.

Hihetetlenül egyedül és magamra utalva, kicsinek, kevésnek és alkalmatlannak éreztem magam arra, hogy ebben a világban élni tudjak.

Ez idő tájt Pécsre jártam főiskolára. Szerettem, és érdekelt az, amit tanultam, de így, gyötrődő lélekkel nagyon nehezen tudtam teljesíteni az elvárásokat.

Egy algebra vizsgán, miután beírta a tanár a hármast, elsírtam magam. Ezután egy nagy beszélgetés következett, amiből nem emlékszem semmire. De ez a tanár volt az első ember az életemben, aki a vívódásaimmal tudott mit kezdeni így, teljesen ismeretlenként.

Legközelebbi találkozásunkkor kaptam tőle egy Bibliát.

A Biblia teljesen idegen volt! Fogalmam nem volt arról, mi az az Újszövetség és Ószövetség. Nem is olvastam gyakran! Viszont sűrűn váltogatták a leveleink egymást.

1984 augusztusában megint eluralkodott rajtam a kilátástalanság, reménytelenség, a „minden hiábavaló” érzése. És ekkor teljesen taláalomra kinyitottam a nemrég kapott Bibliámat, és ezt a mondatot olvastam balra fent: „Mert úgy szerette Isten ezt a világot, hogy az Ő egyszülött Fiát adta érte, hogy aki hisz Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.”

Nem is olvastam tovább. Ennyi elég volt! Ez az egy mondat az életem legnagyobb kérdésére adott választ:

NEM VAGYOK EGYEDÜL, A TEREMTŐ ISTEN AKARTA, HOGY LEGYEK, ÉS Ő NAGYON SZERET!

Azóta Isten megkérdőjelezhetetlenül ura lett az életemnek. Rájöttem, hogy a Biblia nem csupán egy vastag, apró betűs könyv, hanem Isten szava. Egy olyan könyv, amelynek olvasása nélkül képtelenség a mindenható Istent megismerni, az élet dolgai között eligazodni, egy emberi életet értelmesen leélni, önismeretre eljutni.

Annak az augusztusi napnak ugyanakkor máig ható tanulságai is lettek számomra:

1. Isten számára egyetlen hívő ember is elég ahhoz, hogy bárkit megtaláljon;
2. Istenről, Jézus Krisztusról egyetlen beszélgetés is elindíthat egy ember életében egy folyamatot, ami új élethez vezethet;
3. A Biblia Isten szava. Erre van mindenkinek szüksége akkor is, ha ezt az illető még nem tudja.

Azóta, ha úgy adódik, kész vagyok bárkinek, bármikor a nálam lévő Bibliát odaadni.

Sztanó Péterné / Budapest

A SZENTÍRÁS ÉS AZ EGYHÁZ



„Bár az egyház műve a kanonizálás, ez mégsem jelentette, hogy tekintélye az egyháztól van, sőt éppen maga az egyház ismeri el maga fölött egyetlen tekintélynek a Bibliát.”

A cikk témája a Szentírás és az egyház kapcsolata, amelynek tisztázása a reformáció során hamar a teológiai gondolkodás és viták homlokterébe került. A reformátorok a *Sola Scriptura* (egyedül a Szentírás) alapelve alapján fogalmazták meg álláspontjukat. Olyan hűbavágó kérdések vetődtek fel ugyanis, mint pl.: honnan származik a Biblia tekintélye? Vajon az egyháztól? Kinek van joga a Szentírás magyarázatára? A Biblia egyházi (közösségi) vagy egyéni értelmezése a fontosabb, egyáltalán, szabad-e rangsorolni, vagy szem-

beállítani a kettőt? Hogyan viszonyuljon a keresztyén ember a hagyományhoz, az előtte járt nemzedékek bibliaértelmezéséhez?

Látjuk, hogy ezek a kérdések a mindennapi keresztyén élettől nem idegen, a teológia elefántcsonttoronyában született kérdések, hanem minden gondolkodó hívő ember előbb vagy utóbb – s jobb, ha előbb – felteszi magának ezeket. Esetleg kételkedő, vagy agnosztikus barátainkkal beszélgetve vetődik fel egy-egy ilyen kérdés, amiben választ várnak tőlünk.

Hogy az imént feltett kérdésekre választ kapjunk, látnunk kell, hogy a reformációban maga a *Sola Scriptura* elv alkalmazása két irányba is elhatárolódást jelentett. Először is a középkori egyház felfogásától, amely leegyszerűsítve, tömören úgy fogalmazható meg, hogy a kanonizálás folyamatában az egyház szerepére került nagyobb hangsúly, vagyis ha az egyház határozta

meg a kánont (mely könyvek kerüljenek be a Bibliába), akkor az egyháznak tekintélye is van a Biblia fölött. Sőt, ebből következően az Írás hiteles értelmezését az egyház tanítói hivatala birtokolja. Ettől az állásponttól a reformátorok élesen elhatárolták magukat, rámutatva arra, hogy a Szentírás hitele, tekintélye önmagában rejlik. Bár az egyház műve a kanonizálás, ez mégsem jelentette, hogy tekintélye az egyháztól van, sőt éppen maga az egyház ismeri el maga fölött egyetlen tekintélynek a Bibliát. „Hiszen amikor az egyház elfogadja és szavazatával a magáénak pecsételi el a Szentírást, nem valamiféle kétséges vagy vitatott dolgot tesz hitelessé. Ellenkezőleg, minden tétozás nélkül, kegyes buzgósággal tiszteli, mert felismeri, hogy benne Istenének igazsága található” (*Institutio*, I.7.2.). Bullinger, a 16. század egy másik ismert svájci reformátora pedig egyenesen úgy fogalmaz a Zsoltárok könyvéhez írt magya-

rázatában, hogy a Szentírás olyan, mint az anyaméh: benne születik meg az igazság és az egyház. Ezt a meggyőződést azonban egyedül a Szentlélek titkos bizonyásgátétele munkálja a hívő ember életében. „Akiket a Szentlélek belsőleg megtanított, azok teljesen megnyugodtak a Szentírás felől, hogy az önmagában hiteles, mihelyt viszont [a Szentlélek] ereje megvilágosított minket, már nem a magunk vagy mások döntése alapján hisszük, hogy az Írás Istentől származik. Ellenkezőleg, minden emberi vélekedésen túl, mintha Isten valóságos természetét szemlél-nénk, teljesen biztosan állítjuk, hogy emberi szolgálat révén Isten tulajdon ajkáról származik. ... Mi ugyanis biztosan érezzük, hogy az isteni fenség ereje abban él és létezik, az engedelmességre pedig akarataunkkal és szándékunkkal egyezően, hatékonyabban és erőteljesebben vonz és serkent, mint bármely emberi akarat vagy tudomány” (Institutio, I.7.4-5.).

A másik irány, amivel szemben elhatárolódást jelentett ez az alapelv, a reformáció ún. radikális, balszárnyán megjelenő rajongás, amely a személyes hittapasztalatot, istenélményt a Szentírás mellé vagy fölé helyezte. A reformáció korában erre a leghíresebb, s egyben lelegettebb példa az 1534-ben a németországi Münsterben megalapított Sion-Királyság volt. Egy bizonyos Johann Leyden nevű holland prédikátor – magát prófétának tartva – azt állította, hogy Isten személyesen őt bírta meg azzal, hogy Münster városában alapítsa meg Isten földi királyságát. Királlyá koronáztatta magát, bevezették a teljes vagyonszövetséget és a többnejűséget. Rövid életű, diktatórikus uralkodása végül a város ostromához és felszabadításához vezetett.

Védelmet jelentett tehát a *Sola Scriptura* elve az egyházon belül. Ennek a(z) (újra) felismerésnek volt azonban egy másik haszna is. A Bibliát magyarázó irodalom robbanásszerű növekedése, különösen is három területen.

1. *Bibliai kommentárok* százai láttak napvilágot a reformátorok tollából azt a nagy célt szem előtt tartva, hogy a Szentírás szövegének megértését segítsék a legszélesebb közönség számára, az egyetemi tanároktól az egyre nö-

vekvő számú írni-olvasni tudó köz-népig.

2. *Anyanyelvű igehirdetések/igema-gyarázatok* hangzottak a szószékekről, szisztematikusan kifejtve és alkalmazva az igehallgatók életére a Szentírás üzenetét. A *lectio continua*, amely egy-egy bibliai könyv folyamatos végigmagyarázását jelentette mint általános igehirdetői gyakorlat arra hívta fel az igehallgatók figyelmét, hogy a bibliai könyvek koherens összefüggő történetet mondanak el, és nem szabad a szövegét környezetéből kiragadva értelmezni. Kálvin genfi szolgálata alatt szinte valamennyi bibliai könyvet végig prédikálta, például Mózes 5. könyvéről 200 igehirdetést mondott el 1555. március 20. és 1556. július 15. között.

3. *Teológiai témájú könyvek* is soha nem látott mennyiségben kerültek kiadásra. Nyilvánvalóan ennek technikai hátterében nagy szerepe volt a könyvnyomtatás elterjedésének. Így jelent meg 1559-ben, s vált hamarosan az európai protestantizmus egyik bestsellerévé a cikkben is többször idézett *Institutio* Kálvintól, azaz A keresztyén vallás rendszere, de említhetnénk a magyar reformátor, Szegedi Kis István számos művét is, amelyek halálát követően is újabb és újabb kiadásban jelentek meg Európa szerte, s jelezték azt a termékeny teológiai légkört, ami a Szentírás körül az egyházban kialakult. És ezek a könyvek érdeklődő és értő olvasóközönségre találtak!

Végezetül fogalmazzunk meg néhány gyakorlati következtetést:

1. Egyéni életünket és gyülekezetünket, egyházunk életét kell a Bibliához, Isten szavához mérnünk, igazítanunk, nem pedig fordítva.

2. Az egyház is tévedhet a Szentírás értelmezését illetően, amint azt tette a történelem során oly sokszor. Ez arra figyelmeztet bennünket, hogy a Szentírás tekintélyének elfogadásával legalább egyenlőképpen hangsúlyos a Szentírás helyes értelmezése. Bizony, oly sokan hirdetik, hogy legfőbb tekintély számukra a Biblia, és az igeértelmezésük mégis oly gyatra és sekélyes. Éppen ezért tegyünk meg minden tőlünk telhetőt – még személyes igeolvasásunk során is – a Biblia helyes megértéséért! Ne féljünk a bibliai kommentárok használatától!

3. Mindez azt is jelenti, hogy gyülekezetünkben bátorítsuk és igényeljük minél több olyan igei alkalom létrejöttét, ahol alapos, mélyre ásó igetanulmányozás folyik!

4. Amikor valamilyen döntéshelyzetben keressük Isten akaratát, útmutatását, sose hagyatkozzunk egy-egy különös történetre, esetleges életesemények egybeesésére, vagy akár egy-egy biblia-versre, mondván „megértettük Isten személyes akaratát”, hanem osszuk meg kérdésünket olyan személlyel vagy testvéri közösséggel, akiknek ugyanolyan fontos a Biblia, mint nekünk, és tanácsolni, vagy éppen figyelmeztetni tudnak bennünket!

5. Ha nem értünk egy-egy bibliai mondatot, igeszakaszt, bátran forduljunk nálunk hitben érettebb testvérünk-höz, gyülekezetünk lelkészéhez.

6. Figyelemmel hallgassuk az igehirdetéseket, ha ebben segít a jegyzet készítése, éljünk vele! A jó igehirdetés formálja bibliafátásunkat, értésünket.

7. Olvassuk, ismerjük meg hitvallásainkat és az egyháztörténet egy-egy nagy klasszikusát (pl.: Augustinus, Kálvin, Pascal)! Ne csak keresztyén életünk harcaival foglalkozó hitépítő irodalmat olvassunk! Mind az egyetemes, mind a reformáció híres hitvallásait érdemes forgatnunk (a teljesség igénye nélkül, egyetemes hitvallások: niceai, nicea-konstantinápolyi, kalcedoni hitvallás; a reformáció korából valók: Luther Kis és Nagy Kátéja, Heidelbergi Káté, I-II. Helvét Hitvallás, Belga, Skót Hitvallás, Debrecen-Egervölgyi Hitvallás). Ma már ezek az interneten is könnyen elérhetőek, s nagyban segítik igeértésünket, és tágítják látókörünket.

Dr. Komlósi Péter Attila / Siklós

„Aki tehát a Szentírásból hasznot akar, mindenképpel jegyezze meg, hogy a törvény és próféták nem emberi vélemény közlései, hanem a Szent Lélektől diktált tudomány.”

*

„Az a fő, hogy a Szentírás iránt olyan tisztelettel kell viseltetnünk, mint Isten iránt. Mivel egyedül csak Istentől származott és nincs benne semmi emberi keverék.”

(Kálvin János)

AMI NEM RÉSZE A BIBLIÁNAK

(APOKRIFOK)



„István királyunk idejében ránk erőltették a judeo-kereszténységet, a középkori katolicizmust. Mert a középkor kereszténysége (Róma) a judaizmust képviselte, összekeverve azt keresztény elemekkel.”

Római katolikusokkal folytatott beszélgetések közben gyakran elhangzik a kérdés: Vajon nem ugyanaz-e a Bibliánk? Ez igaz is, meg nem is. 66 könyv valóban azonos: a 39 ó- és 27 újszövetségi könyv. A katolikus Biblia azonban héttel több könyvet tartalmaz. Ezek: *Tóbiás, Judit, Makkabeusok 1-2., Bölcsesség könyve, Sirák, Bárúk*.

Néhány kérdés-felelet következik, ami megvilágítja ezek eredetét.

Mióta áll fenn ez a többlet? A Tridenti Zsinat (1545-63) negyedik ülészakán vette fel ezeket a Bibliába, és egyenértékűnek¹ ítélték a többi 66 könyvvel. A római katolikus egyház ezeket deuterokanonikus könyveknek nevezi, de ez nem másodlagos mivoltukat jelenti, hiszen rangjuk egyenlő, csupán későbbi felvételükre utal.

Ezek miért foglaltattak bele a vi-szolyi Bibliába is? Csak és kizárólag azért, mert ezen könyvek történelmi értéke jelentős. Olyan korról nyújtanak képet, amikről a Biblia nem beszél: az ún. intertestamentális kor képét, vallá-sosságát őrzik meg, különösképpen pedig az ószövetségi kijelentéstől messze eltávolodott zsidóság gondolatait fogalmazzák meg. A makkabeus korszakról (Kr. e. 2. század) adnak hiteles történelmi információkat, ezért történelmi és kortörténeti értékük van, de hittani szempontból nem fontosak, sőt többször félrevezetőek.

Miért vette fel a római katolikus egyház a kánonba az apokrif iratokat? Mert a hitviták során nem tudtak bibli-ai idézeteket hozni dogmáik igazolására, hiszen azokat nem a Bibliából merítették, ezért az apokrifusokat hívták segít-

ségül. Így most már ők is tudnak lókus-t mondani a teológiai érvelésben. A Biblia apokrifokkal való kiegészítésének másik oka pedig az volt, hogy ez állt közel lelki életükhöz, hiszen a középkori egyház a judaizmus meghosszabbítása, a Jézus korabeli zsidóság tanítása él tovább a római katolicizmusban. Ezek a napon-kénti áldozás, szentelt vízzel meghintés, a halottakért imádkozás, a halottak köz-benjárása az élőkért, a főpap a pápaság-ban, a cselekedetekből, a törvényből megszerezhető igazság, a szent zárán-doklatok, a mágikus cselekmények, az őrzőangyalok stb.

Ósmagyar vallásunk mai prófétái jo-gosan hangoztatják az ún. judeo-keresz-ténységgel kapcsolatos vádjukat: István királyunk idejében ránk erőltették a judeo-kereszténységet, a középkori kato-licizmust. Mert a középkor keresztény-sége (Róma) a judaizmust képviselte, összekeverve azt keresztény elemekkel. Abban viszont tévednek a fenti vádat képviselők, hogy az Ószövetséget is elvetik. *Nem látják, hogy más a judaiz-mus és más az Ószövetség világa*². Nem akarják látni, hogy Isten munkálkodott az ószövetségi zsidóságban, ami választott népe volt, és annak történelmében készítette el a világ megváltását. A vá-lasztott népen belül pedig élt egy belső, lelki kiválasztás alapján, a választottak kicsiny serege, Krisztus egyháza. Ez az a hívő nép, amelyik megtestesíti a folya-matosságot az Ó- és Újszövetség között.

A hitelvekről való beszélgetés kor-rektséget követel, ahol csak egyféle ér-vrendszert lehet alkalmazni. A protestán-sok ragaszkodnak a 66 bibliai könyvhöz és a Sola Scriptura elvet alkalmazzák. Véleményünk szerint akkor lenne kor-rekt a vita, ha csak a bibliai érvelés dön-tené el a lelki kérdéseket. A római ka-tolikus egyház pedig ragaszkodik a kibővített Bibliához és úgy kívánja bizonyítani tételeit. Szerintük az lenne korrekt, ha a protestánsok is felvennék az apokrifokat – legalább a vita idejére – a forrásaikba. *Látva a protestánsok mai rekatolizáló vonulatát, úgy gondol-juk, bizonyára ez is hamar bekövetkezik.*

A Szentírás egyedülvalóságát is meg lehet kérdőjelezni? Igen, a sola scriptura elvet is döngetik már! A leg-újabb érvelés így hangzik: – Azok han-goztatják a Sola Scripturát, akik kü-löncködnek, és saját elképzeléseiket követik. Ők a **sola scriptura** emberei (szólóznak), akik nem látják be, hogy a közösség a lényeg, az pedig ne legyen kizárólagos.

Nos, az egyedül a Szentírás hang-súlyozása valójában sok-sok szóló együttes hangja, azoké, akiket Isten Igéje önmaga győzött meg, saját belső érvelésével: „Bizonyoságot teszek pedig mindenkinek, aki e könyv prófétái beszédeit hallja: Ha valaki ezekhez hoz-zátasz, azt Isten e könyvben megírt csapásokkal sújtja; és ha valaki elvesz e prófétái könyv beszédeiből, annak Isten elveszi az osztályrészét az élet fájából, a szent városból és azokból, amik e könyvben megíratnak.” (Jel 22,18-19)

A reformátorok világosan bizonyás-got tettek erről, így a II. Helvét Hit-vallásban Bullinger Henrik:

„(A kanonikus Szentírás.) Hisszük és valljuk, hogy a szent próféták és apos-tolok kanonikus írásai mind az Ó-, mind az Újtestamentumban Isten igaz igéje; ezért elég tekintélyük van önmaguknak és az nem emberektől származik, mert maga Isten szólt az atyákhoz, prófé-tákhoz és apostolokhoz, és szól még mindig hozzánk a szent írások által.”³ Gondoljuk csak meg, Jézust a Sola Scriptura elv miatt végezték ki.

Miért nem vették fel az atyák az el-ső századokban a kánonba az apokri-fusokat?⁴ Kálvin így válaszol: „Ruffi-nus is, Hieronimusszal egyetemben mondja azt, hogy Jézus Sirák fia köny-vét, Salamonnak a bölcsesség könyvét és Judit könyveit, valamint a Makkabe-usok történetét az atyák nem nevezték a kánonba tartozó, hanem csak egyházi könyveknek, melyek a nép előtt olvas-hatók ugyan, de *a dogmák hitelének megalkotására befolyással nem bír-nak*”⁵

Ugye a zsidó kánonban benne fog-laltattak ezek a könyvek? Nem, a zsi-

dók sem vették be ezeket az ószövetségi kánonba. Kr. u. 100-ban Jamniában kihagyták a kanonikus felsorolásból az apokrifokat. Nem azért, mert az Ószövetség szellemével nem egyeztek (ez őket már nem zavarta volna), hiszen akkor már ők sem egyeztek azzal. Ők a judaizmust képviselték, azt, ami Jézust keresztre feszítette. S noha az apokrifok tartalma többnyire az ő világuk volt, még sem kanonizálhatták, mert ezek *nem héber nyelvű iratok voltak, hanem görögül íródtak.*

Miért nem vették fel a reformátorok ezeket az iratokat a Bibliába és miért maradtak meg a sola scriptura elvénél, a kanonizált 66 könyvnél? Mi alapján gondoljuk mi azt, hogy az apokrif iratok nem részei a Bibliának?

Ezekre a kérdésekre alaposabb választ keresünk az alábbiakban.

Az apokrif iratokat **nem a Szentlélek ihlette**, mert az intertestamentális korban keletkeztek. A zsidó teológus, Blau Lajos szerint „Chaggai, Zechania és Melakkia meghalt, eltávozott a Szent Szellem Izráelből, a kánon már lezárult⁶ Kr. e. 444-ben a Nagy Zsinagóga idején. Ezután a Szentlélek nem adott új kijelentést.⁷ - Ez a korszak a két testamentum közötti időszak volt, amikor a Szentlélek a már meglévő, ószövetségi iratokat magyarázta. 450 éven keresztül a meglévő kijelentést kellett kutatni és várni a Messiást. A Midrásh keletkezésének kiindulása bibliai volt, a szent iratokat kutatni, mélyére hatolni (dárász-midrásch). Tehát a már meglévő kijelentés kutatása. A *Sola scriptura elvének megtartása volt az engedelmesség kérdésében a lakmuspapír: megelégednek-e az Isten által adott kijelentéssel, vagy misztikus, vallásos, babonás kíváncsisággal újakat gyártanak?* Az utóbbi történet. Egy babonás, moralizáló, misztikus, okkult világ képe tárul elének az apokrif és a pseudepigráf irodalomban: ekkor alakult ki a judaizmus, aminek tanítása annyira különbözött az Ószövetségtől, hogy az eredeti csak részecskéiben látszott: Jézus pedig mindig az Ószövetséghez tért vissza tanításaiban, abból egy pontocskát, egy vesszőcskét (jotta vagy keraia) sem engedett elveszni⁸, ezért elítélték őt. Annyira más vallás alakult ki az intertestamentális kor végére, hogy a hivata-

los tanítóknak az istene is más lett. Jézus szerint: „ti az ördög atyától vagytok!”⁹.

Ezek az **iratok maguk sem kívánják**, hogy tévedhetetlen isteni iratok legyenek. „A Makkabeusok könyvének záradéka azt az óhaját fejezi ki, hogy bár jól és helyesen írt volna mindent, ha pedig nem, engedelmet kér. **Mennyire távol áll ez a vallomás a Szentlélek felségétől!**”. Ez Kálvin egyik érve az apokrifok biblicitása ellen¹⁰. Idézzük szó szerint a Makkabeusok könyvét 2/15/38. „Ha a történet megírása szép rendben és jól sikerült, akkor szándékom megvalósult. Ha valaki gyengén sikerültnek és szegényesnek tartaná – csak ennyi tellett tőlem.”

Krisztus soha nem idézte ezeket az iratokat.

Olyan tanításokkal találkozunk a vizsgált iratokban, amik merőben ellenkeznek a Bibliáéval.

„Halhatatlan Lelked lakozik mindenben” (Salamon Bölcsessége 12,1). Ez pantheizmus: azt sugallja, hogy a mindenség tele van az Isten Lelkével. Isten Lelke valóban fenntartja a mindenséget, de személy szerint csak a hívőkben lakozik. „térjete meg, és veszitek a Szentlélek ajándékát” (Csel 2,38). Nem lakik a Szentlélek minden emberben!

„Hallgasd meg Izráel halottainak könyörgését” (Báruk 3,4). – Íme, az elhunytak közbenjáró imádságának gondolata, amit a római katolikus egyház átvett. A mai gyakorlatban ez így hangzik: „– angyali életű szent Adalbert, imádkozz értem!” (Szent Adalbert meghalt 997-ben, Pomerámiában. Az imát egy magyar katolikus imakönyvből vettem).

„Engesztelő áldozatról gondoskodott a halottak számára, hogy megszabadulhassanak bűneikből” (2Makkabeus 12,45) és „imát mondani a halottakért” (12,44) Ez a purgatórium tanában jelenik meg, az elhunytakért bemutatott miseáldozat – a mai halotti mise.

A máj füstölésével elűzi a démont: „Ekkor Tóbiás visszaemlékezett Ráfael szavaira, és elővette táskájából a hal máját és szívét, és ráhelyezte a füstölőben lévő parázsra. A hal füstje távol tartotta a démont, s elmenekült Felső-Egyiptomba, Ráfael üldözőbe vette, megkötözte ott, és nyomban visszatért.”

(Tóbiás 8,2-3) Ez mágikus cselekedet, amit Isten tilt. Hasonlóképpen az alábbi okkult praktikát is: „Az angyal ezt mondta neki: »Bontsd fel a halat, vedd ki az epéjét, a szívét és a máját, és tartsd magadnál, a belső részeket pedig dobd el. Az epe, a szív és a máj hasznos orvosság.« Az ifjú felbontotta a halat, kivette az epét, a szívét és a máját, a hal egy részét megsütötték és megették, ami megmaradt belőle, azt besózták. És mentek tovább mindketten, amíg Médiához nem közeledtek. Akkor megkérdezte az ifjú az angyalt, és ezt mondta neki: »Ananja testvér, milyen orvosság van a hal szívében, májában és az epében?« Így felelt neki: »A hal szívé és máját, ha elégetik, olyan férfi vagy nő előtt, akit démon vagy gonosz szellem gyötör, eltávozik tőle minden támadás, és mindörökre megszabadul tőle.» (Tóbiás 6,5-8)

Ezzel bemutat egy arkangyalt, Rafaelet, aki úgy cselekszik, mintha bukott angyal lenne (vö. Tób 3,7 és 12,14). – De azért mi nem tartjuk Rafaelet bukott angyalnak, mert mindez nem kijelentés, hanem mesebeszéd. Gabrielt sem tartjuk rossz angyalnak, mert Mohamedet inspirálta és a Koránt ihlette – mert tudjuk, hogy az nem Gábiel volt, hanem egy bukott angyal, aki kiadta magát Isten küldöttének.

A fenti okoknál fogva nem fogadjuk el az apokrif irodalmat Isten kijelentéseként, és változatlanul a Sola Scriptura elvet valljuk, ami a Károli Bibliában és más protestáns bibliafordítások 66 könyvében jelenik meg.

Alföldy-Boruss Dezső / Budapest

Felhasznált irodalom: **1.** Adolf von Harnack, Dogmatörténet, Szentendre 1998. „A negyedik ülészen kihirdették, hogy az apokrifok egyenrangúak az Ószövetséggel” 260. o. (Ha esetleg a nagy Harnack az ülészen megnevezésében tévedett, ezt nem korrigáljuk.); **2.** A Judaizmus az intertestamentális korban, különösen annak végén, a Dávid házatól való elszakadás után született. Erről szól a Hannuka ünnepe. Leváltották a dávidi vezetést, és a hazmoneusoknak (Makkabeusoknak) adták a hatalmat. Ez volt Izráel utolsó nagy korszaka, ami Kr. u. 70-ig tartott.; **3.** II. Helvét Hitvallás 1. Fejezet Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya Bp.1989; **4.** A Biblia teljes kánonját Athanasius 360-ban írt hűsvéti

körleveléből ismerjük. Ugyanezt a felsorolást közlik a hyppói (393-ban) és karthágói (397-ben) határozatok is.; **5.** Kálvin János, a Tridenti Zsinat határozatainak cáfolata, Kálvin kisebb értekezései, Pápa, 1911. 60. o.; **6.** Blau Lajos, A héber kánon Budapest 1904. tószifta szóta XII.2., v.ö. Charles Henry Wright, The Book of Kohelet, London MDCCCLXXX, The Great Synagoge P.483.; **7.** Blau Lajos, A héber kánon Budapest 1904. Id. uo. Ez így értelmezhető: Isten nem adott új iratot. „a kánon már lezárult” (ABD); **8.** Máté 5,18.” Mert bizony mondom néktek, míg az ég és a föld elmúlik, a törvényből egy jóta (héb. jotta, a legkisebb magánhangzó) vagy egyetlen vonalka (keraia) el nem múlik, amíg minden be nem teljesedik.” Buxtorf szerint ez a magánhangzókra vonatkozott. Ld. From

Christians Hebraism to Jewish Studies, Johannes Buxtorf (1564-1629) and Hebrew Learning int he Seventeenth Century, By Stephen G. Burnett, E. J. Brill, Leiden. New York. Köln 1996. E felfogás szerint Isten Mózesnek punktuált szöveget adott (Buxtorf 213), vagyis a magánhangzókat is odaadta. Ezeket az idők folyamán elfelejtették, de az ószövetségi iratok összegyűjtésénél és kanoinizálásánál (Kr. e. 444) ezek már szerepeltek, vagyis a nagy zsinagóga emberei voltak az első masszoréták” (Buxtorf 224), mert Isten ismét kijelentette ezt Ezsdrásnak (Buxtorf 2014). A Kr. utáni 8. századi tibériási rabbik az újkori teológusok által preferált híres masszoréták már egy meglevő magánhangzó rendszert használtak. Sőt, egyesek szerint Hieronimusz a 4-5.

században is magánhangzós szöveget olvasott (Buxtorf 209. o.). Ismert Buxtorf híres mondása: a héber szöveg csak mássalhangzókkal, magánhangzók nélkül olyan, mint egy kantár nélküli ló (Buxtorf 207- hozza Burnett - a horse achalios, without a bridle). Napjainkban a bibliai nyelvek értelmezése annyira más elveket követ, hogy ezek az érvek a mai tudósoknak képtelenségnek tűnnek. Pedig Jézus a legkisebb pontot és a vonalat említi, ami a magánhangzókra utal. A nagy teológus, John Owen, a dogmatikusok királya szintén ezt a vélekedést képviselte vö. The Works of John Owen, D. D. ed. William H. Goold, (London: Johnstone and Hunter, 1853) vol. 16.371.); **9.** Jn 8,44; **10.** Kálvin János, a Tridenti Zsinat határozatainak cáfolata, Kálvin kisebb értekezései, Pápa, 1911. 60. o.

TÉVUTAK A BIBLIÁVAL KAPCSOLATBAN



„Sajnálatos tény, hogy a bibliakritikán nyugvó liberális teológia előidézte az eredeti protestantizmus

identitásvesztését, súlyos megromlását.

Nyilván nem ez volt a teológusok szándéka. Jót akartak, de rossz jött ki belőle: a katedrákról indulva, a szószékeken át liberálissá lett a protestáns hit és kegyesség az egész világon.

A gyülekezetek jelenlegi elszomorító állapota javarészt ennek a fajta „teologizálásnak” köszönhető.”

Köztudott, hogy a reformáció idején a Biblia 66 kanonikus könyve mint Isten ihletett Igéje került a keresztyén gondolkodás és élet központjába. Egyedül a Szentírás és az egész Szentírás – sola Scriptura és tota Scriptura – számított a keresztyén hit és élet egyedüli meghatározójának.

Sajnálatos tény azonban, hogy a protestantizmus története során a Biblia erőteljes támadások célkeresztjébe került, és magában a protestantizmusban vesztette el korábbi, mindent meghatározó pozícióját. E cikkben röviden szeretnék bemutatni néhány olyan elgondolást, amit – a bibliai történelmi keresztyénség meggyőződéséhez ra-

gaszkodva – megkérdőjelezünk és elutasítunk.

A BIBLIA FÖLÉ HELYEZETT ÉRTELEM

A protestáns egyházak többségének teológiai képzésében – a felvilágosodás (racionalizmus) korától kezdve – a hitetlen emberi ész a Biblia felett áll. Nem Isten kijelentése képezi az abszolút tekintélyt a hitetlen emberi ész felett, hanem az utóbbi vált Isten kijelentésének bírójává. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy ami a Bibliából nem állja ki a hitetlen ész alkotta tudományos módszer (az ún. történet-kritikai módszer) vizsgálatát, azt gyakorlatilag „kihúzzák” a Bibliából, és mítosznak, tanmesének minősítik. Például: hiába íratott le történelmi beszámolóként a teremtés, Izrael átkelése a Vörös tengeren vagy Jézus csodatettei – mivel ezek nem állják ki az ún. történet-kritikai módszer vizsgálatát – történelmi valóságot nélkülöző mítosszá, legendává minősítették őket. Ezt a „tisztogatást” a protestáns teológiai fakultások végezték el a Biblián. Miért tették ezt? Főként azért, mert így igyekeztek korszerűvé tenni és elfogadtatni kortársaikkal a keresztyénséget. Eljárásukért (kontextualizáció) azonban drága árat fizettek: kibontakozott az ún. liberális teológia, ami idővel létrehozta a liberális protestáns keresztyénséget. Nos, ez a fajta pro-

testantizmus alig emlékeztet a bibliai-reformátori keresztyénségre. Sajnálatos tény, hogy a bibliakritikán nyugvó liberális teológia előidézte az eredeti protestantizmus identitásvesztését, súlyos megromlását. Nyilván nem ez volt a teológusok szándéka. Jót akartak, de rossz jött ki belőle: a katedrákról indulva, a szószékeken át liberálissá lett a protestáns hit és kegyesség az egész világon. A gyülekezetek jelenlegi elszomorító állapota javarészt ennek a „teologizálásnak” köszönhető. Mert, amikor az ember megpróbál Isten és kijelentett szava fölé emelkedni, ahelyett, hogy megalázná magát és hívő értelemmel kezdené kutatni Isten kijelentését, érvényesül az igei szabály: „Ne tévelyegjetelek, Isten nem csúfoltatik meg, mert amit vet az ember, azt aratja is.” (Gal 6,7)

A BIBLIA ÉS AZ IGE SZÉTVÁLASZTÁSA

Az ószövetségi zsidók a Szentírás ószövetségi iratait, az első keresztyének és a reformáció tanítói pedig a teljes Bibliát kétségtelenül Isten Igéjének tartották. A 20. század elején a protestáns teológiában – amikor a bibliakritika már majdnem mindent tönkretett – felbukkant az a mentőöv-szerű meggyőződés, hogy bár a Biblia egyfelől emberi irodalmi alkotás, s ennek megfelelően úgy lehet kritizálni, mint minden egyéb iro-

dalmi emléket, másfelől azonban mégis e könyv sorain keresztül villan elénk Isten Igéje. Egy-egy bibliai mondat egyszer csak felfénylik, és az ember „ráérezhet” az Igére. E felfogás szerint a Biblia szövege eredendően nem Isten Igéje, de itt-ott mégis Igévé válik. Ez a megközelítés – akármilyen konzervatívnek tűnik is – „zöld utat” biztosított a bibliakritikának, sőt, egyéb tragikus következményekkel is jár. Egy példával hadd világítsam meg: a bibliakritika során kiderül Jézus feltámadásáról, hogy nem igaz. Ámde – tanítja ez a teológia – még ezen a nem igaz ‘tanmesén’ keresztül is felragyoghat az olvasó előtt Isten Igéje, amiben – az értelem kikapcsolásával – hihet és rábízhatja magát a feltámadottra. Érzékeljük, hogy ilyen esetben a hit már nem az eredeti bibliai hit, hanem egy irracionális „ugrás a sötétbe”: hiszen arra a feltámadottra bízva rá magát valaki, akiről közben racionálisan tudja, hogy valójában nem támadt fel. Ez bizony nem az eredeti keresztyén hit, hanem: egzisztencializmus. Az eredeti keresztyén hit nem mellőzi a gondolkodást, és fontosak számára a történeti tények (vö. 1Kor15).

A BIBLIA ÉS JÉZUS KRISZTUS

ELVÁLASZTÁSA

A racionalista-liberális bibliakritika elérte, hogy a protestantizmus nagy része képtelen összekapcsolni a Bibliát és Jézus Krisztust. Miközben nyilvánvalóan szükséges megkülönböztetni, de elválasztani őket egymástól lehetetlen. A bibliakritika mégis megfosztotta Jézus személyét istenségétől, s emberré tette, József fiává nyilvánította. Továbbá Jézus tanításait, tetteit – beleértve csodáit, feltámadását, mennybemene- telét ill. Jézus halálának és feltámadásának értelmét – egyes későbbi keresztyének kitalációjává minősítette. A kritikusok szerint ezek a bibliai leírások nem a történeti valóságot, hanem csak a szerzők Jézussal kapcsolatos szubjektív hitét tükrözik. Így aztán a bibliakritika csaknem akadálytalan ténykedése nyomán Jézusból egy kitalált személy lett – akiről semmilyen hiteles történeti tény nem tudhatunk meg a Biblia alapján. Más szóval: a bibliakritika egy, a Bibliától elválasztott szellem-jézust alkotott, akinek se való-

ságos teste, se valóságos története nincs. Jézus neve az ily módon hívők számára egy üres név, amit sokszor érzékenyülten emlegetnek, de amit olyan tartalommal tölthetnek meg, amilyet éppen kigondolnak. A Bibliától elválasztott Jézus nem más, mint a hitetlen értelem és képzelet által faragott bálványistenség. A belé vetett hit nem keresztyén hit, hanem bálványimádás.

A BIBLIA ÉS A SZENTLÉLEK SZÉTVALASZTÁSA

Egyre többször találkozunk olyan keresztyénekkal, akik nem fogadják el, hogy a Biblia és a Szentlélek – ha megkülönböztethető is – nem választható

szét. Ők bizony szétválasztják, mondván: „*a betű megöl, a Lélek megelevenít*” (2Kor3,6) A szóban forgó igehelyen azonban a ‘betű’ Isten törvényét jelenti, amely szintén benne van a Szentírásban, így a textusra való hivatkozás tökéletesen helytelen. A biblikus tanítás szerint a Bibliát a Szentlélek ihlette, vagyis a Biblia iratai a Lélek saját szavai (2Tim3,16-17; 2Pt 1,20). Azt a vádat, miszerint a Bibliát „papíros pápának” tartjuk, azzal utasítjuk vissza, hogy a Szentlélek a Biblia szavaival, mondataival beszél hozzánk. Azt valljuk, hogy „*Isten beszéde élő és ható, és élesebb minden kétélű kardnál, és elhat a szívnek és léleknek, az ízületeknek és velőknek megoszlásáig, és megűteli a szív gondolatait és szándékait*” (Zsid 4,12). Mi nem a szent könyvet isteníjük, hanem azt, aki e könyvben élő Istenként beszél hozzánk. Ez óv meg minket attól, hogy miszticizmus és rajongás mocsaras tévútjára lépjünk.

Már a reformáció idején is megjelentek a fentiek szerint gondolkodó anabaptisták, de azóta az ilyesféle protestáns keresztyének száma megsokszorozódott. Ennek egyik legerősebb kiváltó oka nyilvánvalóan a bibliakritika, ami Isten beszédének megbízhatóságát porig rombolta, és utat készített a protestantizmuson belül a misztikus keresztyénségnek. Mind a liberális, mind a karizmatikus keresztyén közvetlen kapcsolatot vél ápolni a Szentlélekkel és/vagy Jézussal. Jellemző rájuk, hogy hittani és erkölcsi kérdésekben a Szentlélekre, vagy Jézusra hivatkozva felülbírálják a Bibliát. Az Írás szavai fölé rendelik újabb, aktuálisabb kijelentéseiket, amelyeket állítólag az Úrtól kaptak. Elgondolkodtató azonban, hogy a Szentlélek a Szentírás több ezer éves inspirációja során sohasem mondott ellent magának, és feltehetően soha nem is fog ellent mondani! Isteni személy lévén, nem lehetséges, hogy valaha is ellentmondásba kerüljön az általa ihletett bibliai könyvekkel. Így aztán nyugodtan kijelenthetjük, hogy az a lélek, amelyiknek mondanivalója nem áll tökéletes összhangban mindazzal, amit a Biblia könyvei egyöntetűen mondanak, nem Isten Lelke, hanem hazug lélek. Azok az emberek, akik manapság a Szentlélekre, mint közvetlen forrásukra hivatkozva közölnék állítólagos isteni

TÜRMEZEI ÉRZSÉBET MI AZ ÖVÉ?

Az Úr Jézusé a tenger
meg a csillagok fenn az égen.
Ki tudná őket megszámlolni?
Ott tündökölnék réges-régen.

Az Úr Jézusé a föld is:
hegye, völgye meg minden bokra.
Kék egéből Ő visel gondot
minden mezőn a virágokra.

Az Úr Jézusé a kincs is:
arany, ezüst, gyémántok éke.
Ezért nem kell aggódnunk annak,
akinek Ő a menedéke.

Az Úr Jézusé itt minden,
a kis madárkák neki zengnek.
Csak azt mondd meg, királya lett-e
az Úr Jézus a te szívednek?

Az Úr Jézusé a felleg:
arra száll, merre Ő akarja.
A csillagoknak millióit
szelíden igazgatja karja.

Ha az övé már a szíved,
akkor kérd Őt este és reggel:
vezéreljen téged is híven
a ragyogó csillagsereggel.

Milyen öröm lesz tudni mindig,
ha csillogó szemükbe nézel:
őket ott fenn és téged itt lenn.
Ugyanaz vezet biztos kézzel.

kijelentéseket – amelyek ellentmondásban állnak a bibliai kijelentéssel –, hazug lélek eszközei, és csak saját szívük érzéseit, sejtéseit mondják.

A BIBLIA MELLETTI TEKINTÉLYEK

A római katolikus teológia az ún. szenthagyományt helyezte a Biblia mellé a keresztyén hitet és életet meghatározó tényezőként. Ebbe tartoznak azok az ún. apokrif könyvek is, amiket az ellenreformációs zsinaton, Tridentben csatoltak a Biblia kanonikus 66 könyvéhez, és amelyek azóta a római katolikus Biblia szerves részét képezik.

A protestáns teológiában újabban az ateizmus alapjára épített tudományágak, mint a pszichológia vagy szociológia kerülnek a Biblia mellé, elnyomva, háttérbe szorítva a Biblia világos tanításait az ember bűnéről, megváltásáról, hitről, szent életéről.

Egyre gyakrabban hallhatjuk, hogy nem keresztyén vallások alapiratait is a Biblia mellé helyezik, mint isteni kijelentést: így tesznek például a Koránnal, amelyben sokak szerint ugyanazzal az Istennel találkozunk, mint akivel a Bibliában.

A pünkösdi és ún. karizmatikus mozgalomban megfigyelhető, hogy a

profétálás karizmájára hivatkozva új isteni kijelentéseket közölnek az emberekkel. Az újabb kijelentésekre hivatkozva pedig számos esetben felülbírálják a bibliai iratok egyértelmű tanításait pl. abban a tekintetben, hogy nincs többé új kijelentés Istentől, mert a hit, amit a keresztyéneknek hinniük kell, teljes egészében kinyilatkoztatásra került.

A BIBLIÁTÓL FÜGGETLENÍTETT HITÉLET

A fentiek fényében jól érthető, hogy kibontakozott és egyre inkább megerősödik a világban egy bibliátlan keresztyénség, amely a Bibliát nem Isten beszédeként kezeli, s nem az Úr iránti hittel, szeretettel, alázattal, a mindenben hozzá igazodás szándékával teszi ezt. Keresztyénnek vallja magát, de ha valaki a Bibliára hivatkozik előtte, mint Isten saját beszédére, és annak alapján inti vagy annak követésére bátorítja, azt elutasítja. Úgy véli, hogy a keresztyén hittan, a keresztyén etika és a keresztyén életvitel olyasvalami, aminek tartalmát ő maga határozhatja meg. Általában azzal igazolja magát, hogy a Bibliának nincs egyetlen helyes értelme, hanem mindenki úgy értelmezi, ahogy akarja, és ezek az értelmezések

egyenértékűek. E keresztyénséget természetesen színezi a misztika. Aki előtt a Biblia nem képez végső tekintélyt, az csak arra hivatkozhat, hogy neki az Úrral vagy a Szentlélekkel közvetlen kapcsolata van, és tőle veszi, amit hisz és ahogyan él. Sajnos, protestáns kerek között is élt és virult egy olyasfajta keresztyénség, amelynek a Szentírás tényleges tartalmához alig-alig volt valami köze. Csakhogy ez a Sátán műve, és arra szolgál, hogy lejárássa a valódi, elkötelezetten biblikus keresztyénséget.

Nos, mi: „Hisszük és valljuk, hogy a szent proféták és apostolok kanonikus írása, mind az Ó-, mind az Újtestamentumban Isten igaz Igéje; ezért elég tekintélyük van önmagukban, és az nem emberektől származik, mert maga Isten szólt az atyákhoz, profétákhoz és apostolokhoz, és szól még mindig hozzánk a szent írások által. [...] Ebben a Szentírásban Krisztus egyetlen egyháza a legteljesebb mértékben kifejtve találja mindazt, ami egyrészt az üdvözítő hitre, másrészt, ami az Istennek tetsző élet helyes kialakítására vonatkozik.” (II. Helvét Hitvallás, I. fejezet)

Sipos Ete Zoltán / Szeged

„NEM HAGYJUK EL A BIBLIÁT”



A 16. századi reformációnak kétségtelenül egyik legnagyobb vívmánya volt, hogy a Szentírást az egyszerű emberek kezébe adta. Már akkor számos nemzet nyelvére lefordították, és rengetegen olvasták. Mai napig a legnagyobb példányszámban kiadott könyv, amit a legfrissebb adatok szerint 636 nyelvre fordítottak le. 1442 nyelven jelentették meg az Újszövetséget, 1145 nyelven különböző bibliarészeket.

A korábbi bibliai iratokhoz csak a héber nyelven tudók férhettek hozzá. A Szentírás Kr. e. a 3. században lépett ki az egynyelvűségből. A legelső fordítás az akkori hellenizmus korabeli világnyelven, görögül szólaltatta meg az

isteni üzeneteket. A korai keresztyénség évszázadaiban a zsidók részéről komoly támadások érték, akik pontatlanságait eltúlozva, teljesen megbízhatatlannak tartották. A Septuagintának számos kézírata és kéziratöredéke maradt ránk.

A Vulgata néven ismert latin nyelvű bibliafordítás *Eusebius Hieronymus* (Szent Jeromos) munkája, aki húsz évig dolgozott a szövegen. Fordítása lassan került használatba. Az elnevezést csak a 13. században kapta meg, a tridenti zsinat után pedig ez lett a katolikus egyház hivatalos bibliafordítása. A 16. században Erasmus javított változatban újra megjelentette, de a Vatikán továbbra is csak az eredeti fordítást fogadja el.

Jelentős fordítások voltak még *Tatianus* szír nyelvű evangéliumharmóniája (Diatessaron), amely 170 körül készült. Ennek későbbi fordítása a Pesitta.

Egyiptomban készült el az Újtestamentum kopt (az óegyiptomi nyelv újabb változata) fordítása, 200 körül. Valamivel később készült a *Meszrop Mastoc* örmény fordítás, míg a gót bibliafordítás *Wulfila* gót püspök műve.

Európa népei közül a valdensek készítettek először nemzeti nyelvű bibliafordítást. A reformáció előtt jó néhány évszázaddal már anyanyelvű, kézzel írt Bibliát használtak – olasz nyelven. Ennek alapján készítette elő *Pierre-Robert Olivetan* (Kálvin unokatestvére) 1535-ben az első francia nyelvű kiadást. *John Wycliffe* angol nyelvű bibliafordításához a Vulgata latin szövegét vette alapul. Ezzel szemben *William Tyndale* görög nyelvről fordította le angolra az Újszövetséget.

Német nyelven is készültek bibliafordítások, valamennyinek a Vulgata volt

az alapja. Ezzel szemben *Luther Márton* az eredeti héber és görög szöveghez nyúlt vissza. Bibliája új lendületet adott a nemzeti nyelvű bibliafordításoknak Németországban, sőt a német irodalmi nyelv kialakítására is termékenyen hatott. Népszerűségével egyetlen könyv sem vetekedhetett. A könyvnyomtatás feltalálásával gyorsan elterjedt, és mintájává vált a többi nemzeti nyelvű fordításnak.

A magyar bibliafordítások közül a legkorábbiak az úgynevezett előreformációs mozgalmak során jöttek létre. Wycliffe tanainak hatására terjedt el Csehországban Husz János mozgalma, a huszitizmus eszméit pedig a Prágában tanuló magyar ifjak Magyarországra is áthozták. Közülük *Pécsi Tamásról* és *Újlaki Bálintról* tudunk név szerint is, akik Kamonc várában kezdték el a munkát, és vélhetően Moldvában fejezték be, 1436-1439 között. Ez a kéziratot ún. Huszita Biblia sajnos elveszett, viszont bizonyos töredékeket megőrzött belőle a Bécsi-kódex, a Müncheni-kódex és az Apor-kódex.

A protestáns nyomtatásos bibliafordítások közül megemlítendők az alábbiak (egyikük sem teljes bibliafordítás): Komjáti Benedek *Az Szent Pál levelei magyar nyelven* (1533), Pesti Gábor *Új Testamentum magyar nyelven* (1536), Sylvester János *Új Testamentum magyar nyelven* (1541), ami az első teljes Újszövetség-fordítás volt. Továbbá Bencédi Székely István *Zsoltárok* (1548), Heltai Gáspár nem teljes *Bibliája* (1555), Méliusz Péter *Ésaiás és az Újszövetség* (1567) és Félegyházy Tamás *Újtestamentuma* (1586).

Az első teljes, eredeti nyelvekről való magyar bibliafordítás az úgynevezett *Vizsolyi Biblia*, ami *Károli Gáspár* gönci prédikátor munkája. Az elnevezés a kinyomtatás helyére, a Hernád menti Vizsoly községre utal. Itt működött rövid ideig Mantskovits Bálint nyomdája, amely, dacolva a protestáns nyomdák elkobzására vonatkozó rendelettel, alig két esztendő alatt kinyomtatta a Szentírást (ennek eredeti, 1590-es kiadását 1981-ben hasonmás változatban jelentette meg a Helikon Kiadó).

Károli Gáspár Nagykárolyban született 1529 körül, Radicsics Gáspár néven. Brassóban, majd Wittenbergben,

a reformáció fellegvárában tanult. Ifjúkorától foglalkoztatta a bibliafordítás kérdése. Az 1580-as évi pestisjárvány idején elvesztette feleségét és három gyermekét. Megrázkódtatásait követően fogott hozzá komolyan a fordításhoz. Az elkészült fejezeteket naponta gyalogszerrel vitték Göncről Vizsolyba. A Biblia megjelenése után nem sokkal Károli Gáspár meg is halt. Nagy vágya, hogy – „*csak az Isten addig éltesse, míg a Bibliát kibocsáthassam, kész vagyok meghalni, és Krisztushoz költözni*” – végül teljesült: 1591-ben hunyt el.

LUKÁTSI VILMA MAGVETÉS

A példázat ma is érvényes,
annak szól mindig, aki hallja,
ha nő a csend, könnyebb figyelni
arra a belső tiszta hangra!
A magvető Isten.
A magot,
szent Igéjét még egyre szórja,
már a kövek is megszólaltak,
annyi a mondanivalója.

... szántóföldek ekétlen sora,
sziklás, bogáncsos, tüskés helyek,
utak széle, száraz ugarok...
– ezek meg mi vagyunk: emberek.

Teremni kell! A kapott magot
nem engedni át madárcsőrnek,
befogadni földünk mélyébe,
ahonnan új kalászkok nőnek!
A Magvető termést vár tőlünk,
azért ad napfényt, esőt, szelet,
s bizony – ekét.

Hogy az ugarból
termőföld váljék. Mert úgy lehet
hozni új termést.
Rengeteget...

Károli munkája talán máig legszebb bibliafordításunk. Első javított kiadását *Szenci Molnár Albert* jelentette meg (*Hanau Bibliája*, 1608), és csak később látott napvilágot a *Várad Bibliája* (1661), Komáromi Csipkés György *Bibliája* (1670), Misztótfalusi Kis Miklós „*Aranys*” *Bibliája* (1685), és Besenyey György *Bibliája* (1737). A Vizsolyi Biblia több revízió is átesett, ám ezek

esetenként többet rontottak rajta, mint amennyit javítottak.

A Szentírásnak a nemzeti nyelvre való fordítása és kiadása a reformáció egyik legnagyobb vívmánya volt. Nemcsak maga a Biblia került az emberek kezébe, hanem teológiai művek, imádkozás-kötetek, hitvitázó könyvek egész sora jelent meg nyomtatásban. Az első, 16. századbeli magyar protestáns nyomdászok a törököktől meg nem szállt országrészekben, a Dunántúlon, a Felvidéken és Erdélyben kezdték működésüket.

Az első magyarországi protestáns nyomda *Honterus János* száz reformátor brassói nyomdája volt (1535-ben alakult meg). A Sárvár melletti Újszigeten működött az a nyomda, amit 1537-től *Abádi Benedek* vezetett. Jelentős kiadványa volt Sylvester János *Új Testamentuma*.

A szlovén származású *Manlius János*, 1582 és 1604 között tevékenykedett Németújváron, Varasdon, Monyorókeréken, Németlövön, végül pedig Sárváron. A lutheránus *Huszár Gál* Magyaróváron, Kassán, Debrecenben, Komjátiban és Pápán, *Heltai Gáspár* pedig Kolozsváron üzemeltetett nyomdát. Ez utóbbi helyen működött később *Misztótfalusi Kis Miklós* is, aki újra kiadta magyar nyelven a Bibliát, majd külön a Zsolttárok és az Újszövetséget.

A Habsburg-ház királyi jognak nyilvánította a könyvnyomdai szabadság megadását. Ezzel az volt a célja, hogy ellehetetlenítse a protestáns nyomdák működését. Ám ezek dacolva az uralkodói rendelkezéssel, törvénytelenül ugyan, de tovább működtek.

A Felvidék első nyomdáját *Gutgesell Dávid* rendezte be Bártfán, majd Lőcsén működött egy nyomdai központ, amelyet *Brewer Lőrinc* virágoztatott fel (itt jelentették meg később Medgyesi Pál *Praxis Pietatis* c. nagyszerű könyvének első kiadását).

Bornemisza Péter evangélikus lelkész, vándor nyomdász, 1573-ban Semptén telepedett le, innen Detrekő várába tette át székhelyét, majd az üldöztetések elől Rárbok faluba menekült. Nyomdájának volt művezetője az a *Mantskovits Bálint*, aki Bornemisza halála után megvásárolta a nyomda felszerelését, azt 1585-ben Galgócra, majd 1588-ban Vizsolyba köl-

töztette. Ez utóbbi helyen nyomta egybeköt Károli Gáspár Bibliáját.

A Károli-fordítás gyors elterjedése arra készítette a magyar katolikus egyházat, hogy saját bibliafordítással álljon elő. A munkát *Káldi György* jezsuita szerzetesre bízta, aki a fordítást 1605-ben elkezdte, de nyomtatásban csak 1626-ban jelent meg. A Vulgátát fordította le magyarra. Csupán érdekességként: amikor ennek második kiadása 1732-ben megjelent, addig a Vizsolyi Bibliát már tizenkétszer adták ki.

Néhány szóban a későbbi protestáns bibliafordításokról: református vonalon több Újszövetség-változat készült, amelyek közül *Czeplédy Sándor* (1924), *Kecskeméthy István* (1931), *Budai Gergely* (1967), *Ravasz László* (1971) fordításai voltak a legnépszerűbbek. A Ma-

gyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa Ó- és Újszövetségi Bibliafordító Szakbizottsága által készített új protestáns fordítást a Magyar Bibliatanács jelentette meg 1975-ben, majd a Magyar Bibliatársulat 1990-ben, illetve 2014-ben. Közben a Protestáns Média Alapítvány gondozásában elkészült egy revideált Károli fordítás is (2011).

Evangelikus berkekben *Ballagi Mór* és *Székács József* (1840), *Kámory Samuel* (1870), *Maszynek Endre* (1925) és *Raffay Sándor* (1929) fordításai érdemelnek említést.

A *Csia Lajos*-féle Újszövetség (1978) és *Vida Sándor* Újszövetsége (1971) inkább tekinthető sajátos nyelvészeti vállalkozásnak, mintsem fordításnak. Ennél jobb a Nemzetközi Biblia Liga által kiadott ún. *Egyszerű fordítás* (2003), míg

a Jehova Tanúi által kezdeményezett ún. *Új Világ*-fordítás (2003) nem tekinthető másnak, mint Biblia-hamisításnak.

A bibliafordítások közül Károlié az, amely még napjainkban is a legnépszerűbb hazánkban. Szerzője komolyan hitt a Szentírás isteni ihletettségében, így tényleg Isten Lelke „adja a hitelét, varázsát, időtálló erejét, s azt a tekintélyt, amely minden más fordítás fölé emeli, hiszen soha nem nyilvánította egyetlen egyház sem hivatalossá, mégis annak számított”.

Margit István / Pécel

Felhasznált irodalom: Bottyán János: A magyar Biblia évszázadai. (Bp., 1982), Károli Gáspár: A vizsolyi biblia előljáró beszéde. (Bp., 1940), Tevan Andor: A könyv évezredek útja. (Bp., 1956).

„PRÓFÉTAI SZÓ”



Az ébredés a Szentlélek munkája. Szomorú azonban, hogy ebbe az áldott munkába belekeveredik az idegen lélek alattomos tevékenysége is. A háttérben az Isten ősi ellensége, a Sátán dolgozik, a tévelyítésnek sokféle módjával. Ez így történt a magyar ébredéstörténet során is.

Az egyik ilyen elhajlás volt az ún. „Matild néni-féle” irányzat, amely az 1950-es évek táján nagyon sok hívő atyafit megzavart és eltévelyített. Kezdetől fogva sokak számára idegen volt ez a mozgalom, mégis sokszor az ébredési szolgálatokban elől járó hűségesebb emberek is megzavarta. Szomorú volt látni, hogy az Igét addig tisztán hirdető jó teológusok, a Bibliát nagyon jól ismerő atyafiak közül is sokan beleestek ebbe a csapdába. Egy idő után némelyek csalódtak vagy felébredtek, és kijöttek ebből a sötétségből, őszintén megvallva tévedésüket. Mások viszont, ha ki is ábrándultak, nem vallották be tévedésüket, úgy tettek, mint-ha semmi nem történt volna.

Én rendszeresen kaptam a hiteles híreket Matild néni viselt dolgairól. Jóllehet soha nem találkoztam vele, de beszédtema volt hívő körökben, maguk, az atyafiak

mondták el a velük történt dolgokat. Évtizedekkel később kaptam pontosabb információkat Matild néni „hitbeli elindulásának” mikéntjéről. A 70-80-as évek fordulóján néhány holland atyafi jött el hozzánk, és kért arra, hogy kísérjem el őket körútjukra. Olyan nyugdíjas lelkészeket látogattak meg, akik nem tudnak jól németül, és így segítségre volna szükségük. Szívesen mentem velük.

Amikor az egyik idősebb lelkésznel befejeztük a beszélgetést, a hollandok elmentek a faluba sétálni. Így egyedül maradtam a lelkészrel, aki Matild néni szülőfalujában, Jánkmajtison volt sokáig lelkész. Ő megkért: „Mondd el mindenkinek, hogy Csékéné hazudik!” Meglepődve kérdeztem, hogy „Ki az a Csékéné?”. Ő visszakérdezett: „Hát te nem ismered Csékénét?”. „Én nem” – válaszoltam. „Mindenütt Matild néninek hívják.” „Az már más, igen sokat hallottam felőle, de én soha nem beszéltem vele, csak távolról láttam.” „Mondd meg mindenkinek, hogy hazudik, mert azt állítja, hogy egy pünkösdi istentiszteleten, a templomban kapta a nyelveken szólást. Pedig alig járt a templomba, mindig a környékbeli pünkösdistá csoportokhoz ment, valahol ott szedte fel a nyelveken szólást.” – tájékoztatott.

Később egy debreceni diakónus vendéglátónk beszélt arról, hogy ő 1949 körül szolgált evangélicizációs héten Jánkmajti-

son. Ott találkozott Matild néniel, aki akkortájt tért meg, és bűnvallásában elmondta a szolgáló atyafinak, hogy már volt a pünkösdiéknél, ahol megkapta a nyelveken szólást. Utóbb az is kiderült, hogy munkatársa, H. Z. később kinyomozta a pünkösdiéknél, hogy Matild néni valóban kapcsolatban volt velük, de mivel sehol sem fogadták el hitelesnek a nyelveken szólását, minden pünkösdi csoportot elhagyott. Ő azonban továbbra is gyakorolta a nyelveken szólást, és továbbra is azt állította, hogy ezt a jánkrajtisi református templomban, pünkösdi napján kapta meg, amikor egy szegedi tanár hirdette az igét. (Valószínűleg ekkortájt került kapcsolatba H. Z.-nal.)

H. Z. egy Szabolcs megyei faluban telepedett le, miután felmentették lelkészi szolgálatától. (Nem Matild néni miatt!) Egy nagy portán épített házat családjának. Már akkor 8 gyermeke volt. A portán azonban Matild néni is épült egy ház, ahol váró- és beszélgető szoba és minden kényelem megvolt. Amikor azonban Matild néni beköltözött a házába, H. Z. családjának élete felborult. Matild néni szabta meg a család rendjét, mindent csak prófétai szóra volt szabad tenni (pl. a gázt meggyújtani, főzni stb.). A prófétai szó kérése azonban egy „szertartás” volt: ilyenkor Matild néni igét olvasott, majd

imádkozott nyelveken, s ebből magyarázta ki, hogy éppen mi az Úr akarata a prófétai szó által. Ha éjjel a gyermek felsírt, és valami folyadékot kívánt, felköltötte I., Z. felesége a férjét, aki átment Matild nénihez prófétai szót kérni, hogy meg lehessen gyújtani a gázt a tea melegítéséhez (de csak akkor, ha „igen” volt a prófétai szó).

H. Z. felesége, I., diákkorában a feleségem bibliakörébe tartozott, így sokszor elmondta a panaszait Matild néni ellen. Ráadásul, mivel nem tudta a gyermekek száma miatt betartani Matild néni utasításait, megátkozta őt, kiközösítette, és a férjét is ellene fordította. Egy idő után H. Z. nem alhatott a család házában, „prófétai szóra” a Matild néni házában kellett aludnia. Amikor súlyos beteg lett, felesége nem ápolhatta a tehetetlen embert, aki egy időre az eszméletét is elvesztette. Matild néni és egy fiatal lány ápolta őt. Amikor Z. felépült, azt hirdette, hogy ő meghalt, de az Úr feltámasztotta.

Mivel I. bátyja nekem jó barátom és hívő testvérem volt, Matild néni dolgairól sok mindent megtudtunk. Sokszor a hívő testvérek is hol lelkesen, hol csalódván beszéltek el Matild néniel való találkozásukat és a „prófétai szó” furcsaságait.

H. Z.-ról annyit meg kell jegyezni, hogy eléggé labilis idegrendszerű ember volt, részben ez is magyarázza Matild néniel való együttműködését.

H. Z. nagyon sokakat ismert az országban, így meg tudta szervezni a Matild néniel való összejöveteleket egy-egy családnál, ahová elhívták a környékbeli atyafiakat is. Ilyenkor lehetett Matild néninek önmagát „produkálnia”.

Szokássá, sőt divattá lett a Matild nénihez való „zarándoklat”. Bizonyos időközökben „illett” ellátogatni hozzá bűnvallás vagy tanácskérés (prófétai szó!) okából. Ahogy mondták: ez hozzá tartozik a hívő élethez. Ezekről a látogatásokról a legelképezhetőbb híradásokat lehetett hallani a résztvevő atyafiaktól.

Volt, amikor azzal a kérdéssel mentek hozzá, hogy hívő embernek lehet-e macskát tartani, vagy cserépkályhát építeni. Amikor megkérdeztem, hogy miért kell Matild nénihez menni, volt, aki azt válaszolta: „Mi nem Matild nénihez megyünk, hanem az Úrhoz!” Hétfőnként komoly hívő lelkészek keresték fel őt, hogy a prófétai szó által megtudják a következő vasárnapi prédikáció igéjét. Amikor ezt

valaki lelkendezve mesélte, megkérdeztem tőle: „A hívő lelkészek nem szoktak Bibliát olvasni? Nincs igehirdetési tervetek? Ti nem kaptok üzenetet az igéből?”

Voltak tragikomikusnak mondható történések is. Egy hívő atyafi elmesélte, hogy eladták a tehenüket, és az árát a családon belül két nagyon fontos dologra kellett volna fordítani. Mivel nem tudtak dönteni, a családfő elment prófétai szót kérni. Matild néni a szokásos „szertartás után” kijelentette, hogy a tehen árát az Úr oltárára kell tenni. Erre az atyafi – félvén Matild nénitől és az esetleges átoktól – hazament, elhozta a tehen árát, és letette a Matild néni asztalára.

Az országban elterjesztették azt, hogy csak Matild néninél lehet igazán bűnt vállalni és bűnbocsánatot kapni. Az Úr csak itt ad tanácsot és útbaigazítást.

Egy testvér, aki bűnvallás céljából kereste fel, sorolni kezdte a bűnöket. Matild néni megállította azzal, hogy ez „nem elég”. Menj ki gondolkozni! (Mindenkitegezett.) Bement a testvér másodszor is, de ez sem volt elég. Sokadik kiküldés után kétségbeesett, s az volt az érzése, hogy ő innen nem fog elve hazakerülni. Kitalált olyan dolgokat, amelyek soha meg sem fordultak a fejében, csak hallotta, vagy olvasta valahol. Elmondta ezeket, mire Matild néni örömét fejezte ki: „Látod, itt kellett volna kezdeni.” S feloldozta „bűnei” alól. Az atyafi hazamehetett, de közben mélységesen szégyellte magát, hogy hazugság árán menekült meg, és kapott feloldozást az el nem követett bűnök alól.

Jellemző esemény volt Fekete Péter kihallgatása. Péter 1963-ban írt egy nagyon alapos és biblikus tanulmányt a lelki ajándékokról, a nyelveken szólásról és a prófétálásról. Ennek a szövegét elküldte H. Z.-nak is.

Nemsokára jött egy távirati értesítés, hogy egy meghatározott napon várják H. Z.-ék megbeszélésre. Péter – jóhiszeműen, teológiai megbeszélést remélve – el is utazott hozzájuk. Az állomáson egy régi barátja, munkatársa várta, aki tájékoztatta, hogy egy nagyobb csoport van Matild néninél, akiket táviratilag hívtak össze erre a napra.

Amikor megérkeztek, Péter meglepetten tapasztalta, hogy a szobában körben székek voltak, a kör közepére is széket tettek. Közölték vele, hogy a közepén lévő szék az övé, oda kell ülnie. Péter udvarias

lévén, be akart ülni székével a körben ülők közé, de ezt nem engedték neki. Végül Matild néni förmedt rá: „Neked ott kell ülni!” Így Péter közepén maradt. Kiderült, hogy ő itt vádlott, a körülötte ülő jó barátai, testvérei pedig a bírái. Tehát nem beszélgetésre, hanem tárgyalásra hívták, ahol ő az egyetlen vádlott.

Matild néni el is kezdte a „tárgyalást”. A szokásos igeolvasás, magyarázás, majd nyelveken szólás után kijelentette, hogy ide senki nem hívott senkit. Ide mindenkit a Szentlélek indított, és vezetett el. Ezután Péterhez fordult: „Tagadj meg mindent, amit leírtál, és vonj vissza mindent!” Péter azonban megkérdezte: „Mit vonjak vissza?” Erre a válasz csak annyi volt: „Hallgass! Vonj vissza mindent, amit leírtál!” Erre a körben ülők kérlelni kezdték Pétert, hogy tegyen eleget Matild néni kérésének. Péter hiába kérdezte tőlük, hogy mi volt írásában bibliaellenes, erre nem kapott választ, de a sürgetés egyre erőteljesebbé vált. Már a körben ülő egykori barátok is Péter ellen fordultak, ők egyre hangosabban kérlelték. Matild néni meg fenyegetőzött: „Ha nem vonod vissza írásodat, átok alá kerülsz, és a beled a küszöbön fog kiomlani. Te pedig itt fogsz elpusztulni.” (Kb. 10 év múlva derült ki, hogy Péter tanulmányát senki sem olvasta el addig, legfeljebb a címét ismerték. Az egykori barátoknak tehát fogalmuk sem volt arról, hogy miről van szó.)

Végül, Péter, miután látta, hogy itt nincs kivel beszélni, felállt, és elindult az ajtó felé. Erre a körben ülők jó része talpra ugrott, hogy Péter ne érje el a küszöböt. Óriási zavar keletkezett. Igyekeztek belekapaszkodni Péterbe, hogy ne tudjon eltávozni. Péter azonban lerázta magáról a régi barátokat, és kilépett az ajtón. Mögötte óriási láрма hallatszott, de semmi egyéb nem történt. A faluban felkeresett még egy hívő családot, akik nem kerültek Matild néni bűvkörébe. Kissé megpihent, majd vonattal indult haza.

Amikor Péter hazaért, lefekvés előtt feleségével a soron következő bibliai szakaszt olvasták: „Ha pedig azt mondd a te szívedben: miképpen ismerhetjük meg az igét, amelyet nem mondott az Úr? Ha a prófeta az Úr nevében szól, és nem lesz meg és nem teljesedik be a dolog: ez az a szó, amelyet nem az Úr szólott: elbizakodottságból mondta azt a prófeta, ne félj attól.” (5Móz 18,21-22). Ez az Ige teljes

békességet és világosságot adott Péteréknek arról, hogy Matild néni hamis próféta!

Matild néni mindig egyes szám első személyben fogalmazott: „Azt mondom néked, én az Úr, a te Istened, az én prófétámon keresztül, akiben az én Szentlélekemnek teljessége van!” Így soha nem beszéltek az ószövetségi próféták. Ők az Úr üzenetét hirdették. A Szentlélek teljessége pedig egyedül Jézusban lakozott.

A H. család életében akkora lett a feszültség, hogy 1965-ben H. Z. az utcán civakodott és verekedett a feleségével. A szomszédok rendőrt hívtak. Erről a szegyeteljes eseményről még újságcikk is jelent meg a Kelet-Magyarország március 21. számában. „H. Z. véget vetett 'hazug és képmutató' életmódjának” – címmel. H. Z. a riporternek Borbély Béláról elmarasztalóan és hazug módon nyilatkozott, aki – szerinte – a szektának ma is a szellemi vezetője. „Ő azt mondta, hogy szeret a feleségem. Elhittem, tiszteltem lelki vezetőimet. De nyolc gyermekem anyja 12 éven át az ellenkezőjét bizonyította.” (Ez sem volt igaz. I. többeknek beszélt arról, hogy nagyon szereti a férjét, és kész minden megaláztatást is eltűrni a családjáért.)

A család ketté is szakadt. H. Z. a nagyobb gyermekeit egy, a MÁV által fenntartott gyermeknevelő intézetbe vitte, a felesége a kisebb gyermekekkel bátyja családjához menekült. H. Z. pedig – a nála kb. 20 évvel idősebb – Matild néniel Debrecenbe. Egy – Matild néni büvkörébe került – orvosnő laká-

sában telepedtek le. A lakás tulajdonosa – prófétái szóra – a cselédszobába kényszerült, majd később onnan is kiküldték. A nyugalmazott orvosnő hetekig kapualjakban éjszakázott, amíg tudott egy albérletet találni magának. Ettől kezdve H. Z. Matild néniel együtt egy lakásban, egy szobában aludt éveken át.

Akkoriban egy mérnök atyafi kért meg, hogy vigyük be gépkocsival Debrecenbe (kb. 20 km-ről). Útközben megkérdeztem tőle: „Mit szóltok ti hozzá, hogy Matild néni és H. Z. együtt él egy lakásban?” Legnagyobb meglepetésemre közölte, hogy ez természetes, hiszen ők erre prófétái szót és ígét kaptak. Amikor érdeklődtem az Ige után, még nagyobb meglepetésemre elmondta, hogy az Ige ez volt: „Végy magadnak parázna feleséget!” (Hós 1,2) A szó bennem sem fért meg. Elmondtam, hogy egyrészt itt bigámiáról van szó, hiszen H.-nak felesége és nagy családja van, másrészt ez azt jelenti, hogy Matild néni olyan életet élt volna, amilyenről ez az Ige szól? Erre izgatottan kezdte magyarázni, hogy ezt nem így kell érteni. Egyébként ők már semmiféle kísértésbe nem eshetnek, mert őket a Szentlélek „kasztrálta”. Annyit még kérdeztem, hogy ennek igazolására tudnak-e mondani a Bibliából ígét? Természetesen nem tudott ilyet. Zárásként emlékeztettem őt az Igére: „Ha valaki övéiről és főképpen az ő háza népéről gondot nem visel, a hitet megtagadta, és rosszabb a hitetlennél” (1Tim 5,8). Ez vonatkozik

erre az esetre. Közben megérkeztünk, így vége szakadt a beszélgetésnek.

Néhány év múlva, amikor H. Z. Debrecenben összegyűjtötte a családját egy házban (Matild néniel együtt), kiderült, hogy a „kasztrálás” is hazugság volt, mert H. Z. feleségének ezután gyermeke született. Még jó néhány furcsaság történt ebben a családban. A gyermekek nem nagyon szívelték Matild néni zsarnokságát, aki újra és újra megkísérelte a család életét irányítani.

1973-ban feleségemmel Berekfürdőn jártunk, ahol találkoztunk egy egykori barátunkkal, aki orvos volt, és tudtuk, hogy régóta a Matild néni büvkörében van. Beszélgetni kezdtünk, amikor ezt kérdezte: „Hallottad, hogy mi történt H. Z.-éknál?” „Nem hallottam.” Mire ő elmondta: H. Z. és Matild néni összevesztek, ezért H. Z. Matild néni egy Sopron környéki idegstanatóriumba akarta vitetni. Így ők megszakították a kapcsolatot H. Z.-nal, és teljes erővel Matild néni mellé álltak. Ez a döntésük megmászhatatlan és végleges. Én mosolyogva fogadtam a nagy szavakat, s meg is jegyeztem: „De ha ők kibékülnek a közeljövőben, akkor mit fogsz mondani nekem, gyermekeidnek és másoknak?” Ő csak fogadkozott, hogy ez a döntésük változhatatlan. Én nem találkoztam többé az orvossal. Matild néni és H. Z. azonban nemsokára kibékültek, és még évekig járták az országot a prófétái szó „fontosságát” hirdetni.

Asztalos Zoltán / Hajdúszoboszló

MEGHÍVÓ CSENDES NAPRA

A Biblia Szövetség és a vendéglátó gyülekezet szeretettel hívja tagjait és az érdeklődőket a

2017. május 6-án 10.00-kor

kezdődő tavaszi csendesnapra,

a **Budapest–Nagyvárad téri református templomba** (Budapest, VIII. ker. Üllői út 90.)

*

Program:

REFORMÁCIÓ 500

MIÉRT SOLUS KRISTUS? – MIÉRT EGYEDÜL KRISZTUS?

1. kezdő áhítat: **Emberré lett és közöttünk élt** (Kol 1,15-17; Jn 1,14)

2. igeszolgálat: **Megfeszítették és eltemették** (1Pt 2,24)

3. igeszolgálat: **Feltámadt a halottak közül** (Rm 4,25; Rm 6,4; Rm 8,11)

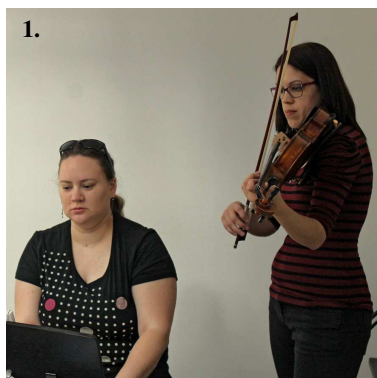
Ebédszünet

4. közös beszélgetés: **Hol van most Krisztus?** (Kol 3,1; Csel 2,34)

5. záró áhítat: **Krisztus visszajön** (Jel 22,20)



BSZ szolgálok és vezetők konferenciája, Pécel, 2017. március



30+ találkozó Pécelen,
2017. április (1-6. kép)



A BIBLIA SZÖVETSÉG EGYESÜLET BIBLIAISKOLAI TANFOLYAMAI A 2017-18. TANÉVBEN

A Biblia Szövetség Egyesület (BSz) bibliaiskolai tanfolyamok indítását tervezi a 2017-18. tanévben is.

Helyszíne: A BSz oktatási központja (2119 Pécel, Kálvin tér 2/b).

Képzési cél:

- A keresztyén életben elindultak számára egyszerű, alapfokú ismereteket nyújtani az Ó- és Újszövetség könyveinek tartalmáról, továbbá a Szentírást átfogó legfőbb tanításokról.
- A hallgatókkal megismertetni a Szentírás magyarázatának azokat az egyszerű, de nélkülözhetetlen szabályait, amiket minden hívő embernek ismernie kell ahhoz, hogy jól értse a Biblia üzenetét.
- A Bibliát olvasó embereket segíteni a Jézus Krisztusba vetett hitben való meggyökerezésben és növekedésben.
- A tanfolyamon résztvevőket segíteni a gyülekezeti közösségbe történő bekapcsolódásban és aktívabb részvételben.
- A hallgatók között olyan kapcsolatokat, közösséget kialakítani, ami kivételes lehetőséget teremt majd a szolgálatban, az egyén életében és gyülekezeti munkájában.

Tanfolyamok:

1. BSz bibliaiskola 2/1. tanfolyam. Kétéves tanfolyam első tanéve.

A 18. életévet betöltött, közoktatási tankötelezettségének eleget tett (nyolc osztályt elvégző), keresztyén életben elindult férfiaknak és nőknek, akik szeretnék a Jézus Krisztus iránti elkötelezettségüket biblikus ismerettel és életvitelben megerősíteni.

Tanfolyami tanóraszám: 56. Tantárgyak: ószövetségi bibliaismeret, hitvallásismeret, egyházismeret, etika.

2. BSz bibliaiskola 2/2. tanfolyam. Kétéves tanfolyam második tanéve.

A 2/1. tanfolyamot sikeresen abszolvált hallgatók részére.

Tanfolyami tanóraszám: 56. Tantárgyak: újszövetségi bibliaismeret, Szentírás értelmezése, egyháztörténet, missziológia.

A bibliaiskola sikeres elvégzéséről a Biblia Szövetség Egyesület bizonyítványt állít ki.

A tanév kezdete: 2017. szeptember 16. Részvétel költsége: 20.000,- Ft/tanfolyam.

Oktatási napok: január kivételével, általában minden harmadik szombaton, évvégé májusban.

Részletesebb információt a www.bibliaszov.hu honlapcímen talál,
vagy munkaidőben érdeklődhet a 0628452334 telefonszámon.

Szeretettel fogadjuk a jelentkezéseket. Jelentkezés határideje: **2017. június 30.**

A Biblia és Gyülekezet című folyóiratra a 11742331-20003610 számlaszámon vagy postai utalványon lehet előfizetni
Előfizetési díj 2017-ben: belföldre: 2.500,- Ft/év; (10 pld. felett 2.200,- Ft/pld.); külföldre: – európai országokba 4.800,- Ft/év;
– egyéb országokba 5.900,- Ft/év. Az előfizetés nélküli árus példány ára 350,- Ft. A folyóirat megjelenik negyedévenként.

A Biblia és Gyülekezet szerkesztősége és kiadóhivatala a Biblia Szövetség Egyesület címén

Kiadja a Biblia Szövetség Egyesület megbízásából az Ébredés Alapítvány, felelős kiadó: Szabó László

Biblia Szövetség Egyesület címe: H-2119 Pécel, Kálvin tér 2/B Telefon/fax: 06 (28) 452-334 Internet: www.bibliaszov.hu E-mail: bsz@bibliaszov.hu
felelős szerkesztő: Sipos Ajtony Levente; szerkesztő: dr. Mikolicz Gyula; szerkesztőbizottság: Alföldy-Boruss Dezső, Cs. Nagy János, Margit István,
dr. Mikolicz Gyula, Sipos Ajtony Levente, Sipos Ete Zoltán; tördelés: Horváth Mária

Címlap: Fotómontázs – Horváth Mária; fotók: dr. M. Gy., Szabó Pál, dr. Viczián Miklós, Zila János – Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza!

Nyomatás: M és M Goldprint Kft. 1107 Bp., Mázsa u. 3. – HU-ISSN 0866-2932 (nyomatott) – ISSN 2064-0269 (online)